1
Государственная
БИБЛИОТЕКА
СССР
им. В. И. Ленина

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО свет

Ера 28 МАЙ № 43 (2255) 1959 шу

Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ҐІалґІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ҐІалґІай АССР-а Лаккехьарча Совета а орган

СССР-а писателий КхоалагІча съездага

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитето деґ тІара моаршал лу СССР-а писателий КхоалагІча Ерригсоюзни съезда делегаташка а советски дуккхача къамий литературан берригача деятелашка а.

Деза новкъостий! Советски писателий съезд вІашагІкхийттай Іалаьмате хозача хана вай сийлахь-йоккха социалистически Даьхе кердача, ше деґІаахар лоархІамеґІа долча хана, шерра коммунистически общество хьалъе йолаеннача хана, ДІахо а социалистически экономикеи культуреи лаккъерґйолаш а, тоаерґйолаш а, къахьегамхой вахар тоадергдолаш а йола ССКП XXI-ґІ-ча съездо тІаийца сийлахь-йоккха программа кхоачашъяр духьа дерригача советски халкъо ший деррига хьинар ураоттадаь къовсам лоаттабеча хана. Эггара хьаькъал долашаґІа а эггара хьинар долашаґІа а болча наха бІаь шерашка дагалаьттар вай мехка кхоачашулаш латт.

Шерра коммунизм хьалъяра йолча исторически программо хІанзалца ца яйннача тайпара йоккха прогресс экономиканна, Іилманна, техниканна, культуранна юкъе хьолга оттадаь ца Іеш, цу тайпара керда саг, коммунистически обществон саг хьалкхеве а лаьрхІад. Коммунизм оттаераш нах ба, хІаьта миллионаш болча наьха сакхетам боккхаґІа ме хул, толам болашаґІа хургба вай ДІахьош бола никъ. Къахьегамхой коммунистически ґІулакхашца хьалкхебара боккха лоархІам болаш да литературеи искусствои. ТІайоаґІача заман сага, керда вахар хьалдеча сага дог-уйла хьакколлача дакъа лаца йиш йолаш сий дола декхар латт советски писателашта хьалхашка. Цар декхар ца коммунизм бахьан долаш къовсам лоаттабара наьха деґаш ураувттаделга, коммунистически наькъаца царна хьехам телилга, дикача ґІулакхех цар безам болийтилга а буржуазни идеологии моральн царна гоамъелга а.

Советски писателий сийлахь декхар да — халкъа кхаьхьегама толамаш, коммунизм бахьан долаш лоаттабу къовсам боккха а сий долаш а хилар, нийсеи кхаьґаи хьаьхьохар, ворхІ шера шлана чІоаґІаґІа бола пропагандисташ а хинна ДІаоттар, советски наьха деґашка маькарал а хьинар а доссадар, капитализмах юхедиса во ґІулакхаш наьха сакхетам чура ДІадахар, вай ДІахьоча наькъа духьала мел дола хІама ноакъзара даккхара новкъостал дар. Цу наькъа тІа хьалхургьа сийлахь-йоккха коммунизма искусство — йоккхийча уйлай, ДІайхача деґай, доккхийча безамий искусство, керда доккхий ґІулакхаш кхоачащдара миллионаш а миллионаш а болча коммунизм хьалъеш боаккача наьха хьинар айде низ кхоачаргболаш йола искусство.

Къаьстта боккха лоархІам болаш да литература къона тІехье хьалкхеяра. Шоаш коммунистически наькъаца хьалкхебергболаш, социалистически даьхенна мутІахьа болаш, шоаш хьалаьца никъ ДІачаккхбаккха денал а къонахчал а долаш хьалкхебергболаш дола, болхлой, колхозникий, интеллигенцен къахьегама тамашаш йовзийташ дола, творчествоцара безам а инициатива а хьалхьоаеш дола книжкаш да кагирхошта дезараш. Къонача тІехьено деша сатувсаш дараш къонача хана шийна тешаме новкъост а хургволаш, никъ хьехаш а, хьехам телаш а дола книжкаш да.

Нийса никъ бувцарца хинна ца Іеш, художественни чулоацам дика хиларца а сийлахь-доккха хила деза коммунизма литература. Нийса наькъаш дувца чІоаґІа говзал еза, турпале ґІулакхаш дувцара художественни чулоацам дика хила беза. Бакъдолча а хозача а художественни ґІулакхашца саг хьалкхевеш а Іомавеш а, цун дог ґІаддугаш, хьаькъал совдоаккхаш, коммунизм хьалъеш латтача наьха сакхетам бовзийташ дола книжкаш да халкъа эшараш. Къаьстта вай обществона эшаш дар лоархІам болаш дола хІанзарча ханара ґІулакхаш художествоца къаьґга хьахьокхаш дола литература да.

Говзал совъяхар, произведенен художественность ціенхаштта лакхъелга хІанзарча хьалашка эггара лоархІамеґІарча декхарех цаІ да. Бокъонца йола говзал Іомаяра хадданза халкъа вахарца бувзам лоаттабеш хила веза писатель.

Йизза а йохаргйоацаш а СССР-е социализм котъяларо, коммунизм хьалъеш доахкача вай турпалеча хано йоккхий торонаш лу керда ціаккха ца хиннача тайпара художественни творчество тоаяра. Советски халкъа вахаро шортта наькъаш, темаш, образаш тел писателе, хІара денна турпале къахьегарца лаьтташ хувцаш, доккхий Іалама рузкъаш гучадоахаш, керда йоккхий индустриальни центраш йохкаш, шортта материальнии духовнии рузкъаш хьадеш, хадданза техника тоаеш эргайоахаш, космос йовзар духьа чухехкаш долча вай халкъах лаьца язде!

Харцде йиш йоацаш ціена хьахьокх вахаро вай заман керттера чулоацам—коммунизмага йода общество — бакъбаь а исторически болчча бесса а хьагучабоаккхаш йолча социалистически реализма творчески принципаш йохаргйоацаш а лайда луш а хилар.

ССКП Центральни Комитето раьза а йолаш белгалду, буржуазни идеологенеи ревизионисташтеи духьала лоаттабеча къовсаме шоай никъ бовзаш, денал долаш Коммунистически партена гонахьа кхотабенна, советски халкъа мутІахьа болаш советски писателаша шоай болх дІахьош хилар.

Литературеи искусствои обществон духовни вахара боккха лоархІам болаш долга а ховш, писателех ший тешаме новкъостий а лоархІаш, харцах баьннаранта, ґІалаташ дувлийтаранта духхьала, гуччахьа критика йир вай партес. Литература тоадар духьа а художника творчески вахар бахьан долаш а яьча цу критико дика пайда белар. ДІахо йодача хана а хадданза йоакхо ергья Коммунистически партес литературеи искусствои деґІайоаларя. Художник идея лакха йолаш, марксизма-ленинизма тешаме волаш, халкъа вахарца бувзам болаш, советски общество деґІаахара законаш а йоккхий торонаш а йолаш йолга ховш хилар—советски писателаша творчески толамаш доахаргхилара бола тешам ба. Вахар бакъдеш бола советски литературан низ — халкъа дагара дувцаш йолча Коммунистически партен политикаца бувзам хиларах боалл.

Интернационализмах, къахьегамхой вошал тІехь барта хиларах, дунен социалистически система деґІаярах а чІоаґІъярах а, империализманна духьала, машар Іалашбар а чІоаґІбар а духьа халкъаша лоаттабеча къовсамах долча дешай литературанна бола лоархІам тІехь-тІехьа лаккхлуш латт.

Капиталистически системаца лаьцача экономически яхье малаґІа тол коврґдолча ДІакхаьчай хІанз дунен социалистически система. Дунен тІа мел долча адама гуш машари къахьегами, обществан вахара юкъера дунен тІемаш ДІадоахаргдола хьалаш оттадеґІа шийна дезаш хилар хьахьекхар социализмо, адамашта эггара толашаґІа дола вахар далара программа оттайир. Цу къовсаме советски писателий декхар да дерригача мехкашкарча прогрессивни писателашца цхьана, историрега хьежача кот ца даьлча йиш йоаца керда дуне кхолларгахьа долча низашка шоай творчествоца кхы а чІоаґІаґІа дакъа лацар.

ДІайоалаш латтача империализма реакционнии агрессивнии низаша шоай хур-могар ду адамаш ДІахо дахара, социализма низаш деґІадахкара новкъарле е ґІерташ, колониальнии карарчеи мехкашкара къамамукъален болам тоІабе ґІерташ. Цу ґІулакха цар духьала даьхад шоай тІемеи, политическии, идеологическии, экономическии низаш, керда дунен тІом хьоабергба яхаш адамашта кхерам тІатесс цар. Дерригача халкъашта хьашт а долаш чІоаґІа нийса декхар да литературан дар — империализм ший овлангара денз халкъашта духьала хилар, цун политика агрессивнихилар, капиталистически ґІулакхаш хозде ґІерташ буржуазни идеологаша дувца харц хабараш ґучадоахилга. Советски литераторий сийлахь декхар да — шоай художественни деша низаца халкъашта юкъера машари доттаґІали чІоаґІдар, вай кагирхойн деррига халкъи социалистически Даьхе чІоаґІа духхаезаргйолча а социализмо даьха исторически толамаш лораде даим кийча хурґдолча а уйланца хьалкхедар.

Къахьегамхой социальнии национальнии Іазапа кІалхарбахар духьа шоай творчество ціалуш болча социалистически лагера мехкашкарча писателашцара а берригача прогрессивни литераторашцара а доттаґІали вошали ДІахо йодача хана а хадданза чІоаґІде, цхьаккха идея йоацача формалистически искусствона духьала латташ йола реалистически искусство хьаллаца декхарийла ба советски писателаш.

СССР-а писателий Союза болх тІаберзабаь хила беза литература ДІахо йодача хана деґІадоаладара а тоадара а, советски писателий творчески низаш кхотадара, вай мехка шерра коммунизм хьалъеш латтача хана советски литературанна хьалхашка латта доккхий а бехктохкаме а декхараш кхоачащдар духьа цар идейни цхьоаґІо чІоаґІъяра. Советски писателий союза а хьакъал долаш хоза дош оалача сага а лоархІамера декхар да литературан къона низаш хьалкхедара хІара денна йоакхо елга, талант йолаш бола кагирхой хьалкхебара новкъостал делга.

ХІанз миссел духха дешаш, ладувґІаш, хьожаш, нах болаш моттиташ хиннаяц литературанни искусствони болхлошта ціаккха а. Газеташ, радио, телевидени, кино — трибунаш я, царга ґІолла писателе оалача дешага цкъа дувґІаш миллионаш болча наха ладувґІ.

Халкъа духьа, цун ираз бахьан долаш вахар а болх бар а советски писателе сийлен декхар да.

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитет тешаш я, вай хозача хана дикал йоаґґІача тайпара хьахьокхаргйолаш йола керда дика йоазонаш советски писателаша хьадергхиларах, хІаьта вай сий долча литераторашца доккхий творчески толамаш дахар чІоаґґІа ловш а я.

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитет

Сунженций толамаш

Доккхийча къахьегама толамашца накъа болх Сунженски районера колхозникаш ССКП июньски Пленума.

БІаьстан юхье каст-каста йоачаш хиннаяле а ханнахьа хьажкІаш гидуаргаш ДІайийна ялыннай колхозаш. Районе ДІайийнача 8053 гектар культурах 6884 гектар квадратногнездови хьисапе йийнай, цудухьа дукхаґІа дола балхаш машиналца де торо хиннай колхозашка.

Къаьстта дикаґІа кхаш ціендаьд «Победа» яхача колхозо. 19-ча партсъезда ціерахча колхозо 300 гектара тІа шозза культиваци яьй.

20-ча партсъезда ціерахча колхоза, нов. Ильинов бригадир волча, бригадо деррига ялаташ квадратногнездови хьисапе ціа а дийнад.

Дика болх бу «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза нов. Тимощенко звеньевой волча звенос. 103 гектар хьажкІаш 106 гектар гидуаргаш ДІайийнача кхаш тІа деррига балхаш машиналца даьд цо.

Иштта дика балхаш даьд «19-ґІа партсъезд» «Красная Армия» яхача колхозий механизированни звеноша а.

СССР-а писателий Союза правленен Пленум

СССР-а писателий Союза керда юха хержаьча правленен пленум хилар май бетта 25-ча дийнахьа. Организационни дешаш къоастадир цу пленумо.

СССР-а писателий Союза правленен хьалхара секретаралла хержав К. Федин.

СССР-а писателий Союза правленен секретаралла хержаб И. Абашидзе, Т. Абдумамунов, Н. Бажан, П. Бровка, А. Гончар, Н. Грибачев, М. Гусейн, Б. Кербабаев, А. Корнейчук, Л. Леонов, В. Лукс, А. Лупан, Г. Марков, Ә. Межелайтес, Г. Мусрепов, Л. Новиченко, Е. Нугманов, Ф. Панферов, А. Салынский, Л. Соболев, А. Сурков, Ю. Смуул, Н. Тихонов, А. Твардовский, М. Турсунзаде, З. Топчян.

Организационни дешашта Союза правленен секретаралла хержав К. Воронков. «Литературни газета» керттера редакторалла пленумо С. С. Смирнов чІоаґІвир.

(ТАСС).

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитетага

Тхо, писателаш, укх зале вІашагІкхийттад партен XXI-ґІа историческн съезд хинна дукха ха ялалехьа, сийлахь-йоккхача семилеткан хьалхарча шера, вай партен да хиннача Ленина хургдолга ховш хиннар тахан кхоачашхулаш латтача хана.

Сийлахь-доккхий ґІулакхаш кхоачащдара Іалаьмате доккхий низаш тІадахийта деза. Тхона хов, еррига халонаш эша а еш, кулг вІашка ца дуллаш, коммунизм хьалъеш доаллача советски халкъо, Коммунистически партес, цун ленински Центральни Комитето болх мишта бу. ХІаьта тхогара, писателашкара, эшар цхьа хІама мара а цац — партени халкъеи дика помощникаш хулга. Цхьабакъда из эггара бехктохкамеґІа дола цхьа декхар да, хІана аьлча оаха оахош оттадаьд из тхоашта хьалхашка: тха хьаькъало, тха дего, тха коммунистически эхьо ДІадех из.

Тха съезд, кховзткъе кхаь меттала арадувла тха литература партес теркалдеш хилар — даь даьнначун мах белга хинна Іац из, кхы а, даьчул дукхха а дукхаґІа хьадара тІахьехам белга да. Вай обществон вахар чуи сага сакхетам чуи къаьнначунца а тишденначунца а лоаттабеча къовсаме хьахулаш хинна а хІанз а тІехьа хьахулаш латта а, котдийнна дола а тІехь-тІехьа тешам чІоаґІаґІа болаш котдулаш латта а деррига керден дикен мелдола хІама хьалладара а чІоаґІдара а, шерра коммунизм хьалъе йолаяьча хана, мамогга шераґІа доаржадаь хила дезача тха низехи хьинарехи тешилга да из.

ХІаьта нагахьа санна керда дар массаза а атта котдийннадеце, цунца безамеґІа да къовсамахи хала яьхача коталонехи дизза латта тха вахар, цунца хозаґІа а ва къовсам лоаттабеш а, хІама хьакхоллаш а вола советски саг, большевистски озмал йолаш, вай литературан турпал хинна а ца Іеш, вай заман а бокъонца турпал вола саг, лоаттабаь къовсам а хьийга къа а бахьан долаш кхы а деррига адамаша, цаІ ца вусаш, баркал аргдола саг.

Оаха доккхал ду партес ше тха съездага дайтача моаршалца тхоах ший тешаме помощникаш лоархІаш цІи яккхарах, хІаьта оаха цунна дош а лу вайна дукхадезача лаьттан тІа а деррига дунен тІа а халкъа ираз бахьан долаш цо кхоачащдергдолча сий долча а дикача а деррига ґІулакхашка ДІахо йодача хана а цунна тешаме помощникаш хила.

Цхьабакъда, писателех селла йоккха цІи яккхарах доккхал а деш, оаха партена дош лу, из сий хиларах яькха а йоацаш, болх барах яькха цІи хилар, ший ґІулакха говзанча вола саг мара тешаме помощник хург ца хилар, тешаме помощник — болх беш а ший хьинар кхо ца деш а вола саг хилар, ши пхьарс хьал а хьекха, партена эшача моттиге, моллаґІа а ґІишлош ю хьу тедача, коммунизма йоккхача ґІишлон моллаґІча а участке новкъостал дергдолаш вола саг хилар массаза а дага кхаба.

ХІаьта тхоах моллаґІа харцахьваьннар а ґІалатваьннар а партес цас санна духхьала а нийса а бакъахь ваькхача а, критика яьча а хана оаха, писателаша, массаза а тхоай литературан еш йола йоакхо а тхоай низех, партес белгалбаьчча новкъа даха, бокъонца дола цун помощникаш хила бІайха безам тха хиларах бенна тешам а лоархІар.

Партен тешамеча помощника ший ґІулакх ДІахьоргда хала йолча а, низкъала йолча а, кхераме йолча а моттиге, коммунизм хьалъеш воаллача, хІанз а моастаґІчунца юхьдухьал отта везача а моттиге.

Цу тайпара, марксизма-ленинизма идеяш бахьан долаш лоаттабу къовсам, шоай вахара ґІулакх а лоархІаш, тІема ціера юкъе а ґІишлош хьалъеча а новкъостал даьд партена эггара хьаькъал долашаґІа а дикаґІа а болча вай литературацарча наха. Оаха а иштта кхетаду партенеи халкъаи хьалхашкара тхоай декхар а тхоай бехктохкам а.

ХІаьта тхоай балха тІа пример эца моттиг йолаш да тхо. Хьинар ца кходеш а кхетам болаш а халкъа ираз бахьан долаш хьегача къин, коммунизма идеяш бахьан долаш хадданза а майрра а лоаттабеча къовсама из пример тел тхона хІара денна ціаккха а кІаьд ца луш къахьегача, цхьан тІехьен хана чухь кхычо дергдоацар вайна гуччахь укх шерашка хьадаьча партен Центральни Комитета Хьалхарча секретаргара Никита Сергеевич Хрущевгара денз хьаболаґІача эзараш болча партен болхлоша.

Тхо дог раьза хинна да Никита Сергеевич Хрущевс тхоашца укхаза къамаьл дарах, кІоаргга, вошал тІехь тха ґІулакхаш доашха а доашхаш; цхьана балха болча новкъосташа шоайла цечча тайпара эйхьаза а, духхьала а, къайлаґІа хІама доацаш а тхоашца къамаьл дарах.

Оаха дош лу партена, цо ше а санна, тхоай деррига низаш керда общество хьаярга, керда саг хьалкхеварга ДІадахийта. Эггара боккхаґІа а эггара дикаґІа а бола тхоай болх лоархІ оаха цох.

Оаха дош лу партена, цо ше а санна, вай коммунистически ґІулакх котдаккхар цухьа, миччахьа а, эшшача моттиге, коммунизмага йодача вай обществона хІанз а новкъарле еш мел долча хІаманна — къаьнача формашта, наьха сакхетам чу капитализмах юхедисача воча ґІулакхашта — искусствон герзаца гуччахьа а ца кхераш а критика е.

Оаха дош лу партена, цо ше а санна, социалистически культуро хьабена никъ мичча тайпара баь а харцбе а. хІанз ДІахьош бола никъ доастама баккха а, тІахурдолчох бола тешам боабе а ґІерташ болча ревизионисташтеи социализма гуччахьарча моастаґІаштеи художника, публициста, критика дешаца къахетам боаццаш хІама тоха.

Вай общество сихха материальнии духовнии деґІаухача хьалхашка искусствоца тІехь-тІехьа духхаґІа хьашт долаш хилар кхета а деш, оаха дош лу партена массане цхьана а хІаране къаьст-къаьста а коммунизма ґІулакха тешаме йола, халкъа вахарца айхха ювзаенна йола, вай литературан сийлахь-йоккха кхоане ший ялан тІа лаца кийча йола литературни тІехье хьалкхеяра тІаґІертта къахьега.

Тхо, советски литераторашца, тхоай халкъа ґІулакх дара тхоашта партес чуйоссаьча принципашца цхьаь цац дунен тІа тхона уллув, тхо санна, оаха доаттабечча бахьана къовсам лоаттабеш ба вошал долча социалистически мехкашкара писателаш, хІаьта тхона доккха ираз да из — юкъарча ґІулакха уж тайпа вежарий хилар.

Тхоца цхьана а болаш машар бахьан долаш къовсам лоаттабу дунен тІа прогрессивни мел болча писателаша, хІаьта оаха чІоаґІа лоархІам а бу дукхаґІча хана чІоаґІа халонаш ловш а къонахчал долаш а цар хьегача къина.

Адамий дикача кхоаненга долха наькъаш лехаш болча берригача писателий дикача уйлай боаґІаґІача тайпара хам а беш, оаха доккхал ду ший партен наькъаца, халкъацара бувзам айха хиларца чІоаґІа дола, деґІадоаґІаш латта социалистически реализма дукхача къамий литература — ший чулоацамга диллача геттара керда литература хиларах, вошал тІехь деш долча новкъостала, бокъонца а ший ґІулакх кхоачащдеш а йолча интернационализма ларда тІа деґІадоаґІаш дола литература хиларах.

Тхона лов тахан укхаза партен ленински Центральни Комитетага ґІолла тхоай ерригача партецара боккха безам ДІахайтар а цунна баркал алар а, хІаьта тхоаех цун бенна боккха тешам къахьегамцеи, хьаькъалцеи, говзалцеи, ґІулакхацеи оахош бакъбергхилар цунна ДІахайтар а.

Даькъала хилда коммунизм хьалъеш доалла вай сийлахь-доккха халкъ!

Даькъала хийла вай парти а цун ленински Центральни Комитет а!

Даькъала хийла халкъашта празн машари дахьаш йоаґІа коммунизм!

СССР-а писателий КхоалагІа Ерригсоюзни съезд.

Совнархоза промышленносто пхе бетта план кхоачашъяьй

ССКП ЦК-а июньски Пленума доккхийча толамашца, дика накъа баха лаьцача яхьа юкъе дакъа а лоацаш; Нохч-ҐІалґІай совнархоза промышленни предприятей коллективо йоккха производственни котало яькхай—валовой продукци арахеца пхе бетта йоаґІа план ханал хьалха кхоачашъяьй. ТІаийца декхараш кхоачащдеш массехк итташ миллионаш сомаш мах бола продукци арахийцай.

Хьалхехьа а даьча лоархІамех, соахка цу хана хинначул 10 процент гаргга духхаґІа хиннай продукци.

Толамца кхоачашийр мехкдаьттан промышленноста предприятей коллективша пхе бетта йоаґІа программа. Кхы тІа а лоархІам боллаш дукха мехкдаьтта, газ, мехкдаьттан продукташ йолаш.

Дика толамаш даьхад энергетическии машиностроительнии промышленноста предприятей болхлоша. Транспорта машинаш еча Грозненски заводо планал совґІа 20 автомобильнии тракторнии прицепаш, 130 шахтни вагонетка, массехк эзар сом мах бола мехкдаьттан оборудованена эша запасни оатхалаш арахийцай.

Совнархоза дуккхача промышленни предприятей пхе бетта йоаґІа план ханал хьалха кхоачашъе вІаштІехьа даьлар организационно - техническии геологическии ґІулакхаш дар бахьан долаш, технологически процессаш дикаґІа тоаяр а производство вІаштІехьа якхкар а бахьан долаш, цхьацца йолча операцешта механизации автоматизации ярах. Цу дерриганеша а торо хилийтар къахьегама овсарле планал совґІа 3 процент гаргга лакхъе. Продукцега ціабода мах лохбарах 35 миллион сом гаргга кходаьд.

Совнархоза промышленни предприятейн стройкайн болхлойн специалисташ, Грозненски химически завода инициатива хьал а лаьца, ССКП ЦК-а июньски Пленума сийна йолаяьча яхьа дика юкъе а бахаб, ах шерара программа ханал хьалхаґІа кхоачашъе тІаґІертта къовсам лоаттабеш а ба.

Болх беш йола предприятеш дикаґІа тоаяра а уж шеръяра а чотах продукци дукхаґІа арахецара ґІулакха йолча

ССКП Владимирски обкомеи Владимирски совнархозеи инициативах

1959 ШЕРА 21 МАЯ ССКП ЦК-а БАЬ СОЦАМ

Капитальни вложенеш эггара дикаґІа пайда баргболча тайпара ДІаяхийта езаш хиларах йолча ССКП XXI-ча съезда решенешца хьалхе а лелаеш, ССКП Владимирски обкомеи Владимирски совнархозеи керда яраш хьал а яь, продукци арахецачул чехкаґІа, кІезигаґІа хІама ДІа а дохийташ, болх беш йола предприятеш дикаґІа тоаяра а уж цхьадолча даькъе шеръяра а чотах продукци дукхаґІа арахеца торо хулийта ґІулакхаш кийчдаьд.

Владимирски тракторни заводе 1965 шера йолча плана проекта тІа оттаьчул 1,5-зза дукхаґІа продукци арахеца йиш хургйола торо лехай, из завод тоае а шеръе а хьахийца капитальни вложенех эггара дикаґІа пайда эцара, хІаьта иштта болх беш йолча производственни мощностех а дикаґІа пайда эцара наькъаца. Цу чотах заводо халкъа боахама кхы тІа а шера 25 эзар лаьтта оаха чархаш йола трактор лургья.

КІада деча промышленноста предприятеш дикаґІа тоае а производственни площадаш шеръе а лерхІ, цу ґІулакхо торо хулийтаргьа кердача строительствога ДІадачул хІама кІезигаґІа ДІа а додаш, цар производственни мощносташ 130 эзар тай хьувзо йоачІинги 1759 кІада ду станоки дукхаґІа хилийта а, хІара шера 12 эзар тонн тайи 50 млн. метр кІадеи арахеца а.

Цу тайпара балхаш де доладаьд Ковровски экскаваторни заводе, «Искождеталь» яхача Александровски фабрике, кизгай заводашка, кхыча предприятешка.

РСФСР-а Министрий Совето цу лакхе дийцача ґІулакхашка а хьежа, уж кхоачащделга Іалащдеш йола решени тІаийцай, доаґґІаш долча доакъошка чухь объекташкъ ДІайолха капитальни вложенеш юха ДІа-юха а нийсъяь.

Болх беш йола предприятеш дикаґІа тоаяра а уж шеръяра а чотах, керда яраш хьалъеш ДІайолхачарел кІезигаґІа капитальни вложенеш ДІа а йолхаш, продукци дукхаґІа арахеца йиш хилара Іалаьмате боккха лоархІам а баь, ССКП Центральни Комитето соцам бу:

1. Болх беш йола предприятеш дикаґІа тоаяреи уж шеръяреи чотах, керда яраш хьалъеш додачул кІезигаґІа хІама ДІа дохийташ, чехкаґІа а дукхаґІа а продукци арахеца лаьрхІа йола ССКП Владимирски обкомеи Владимирски совнархозеи инициатива, хІаьта иштта ССКП Владимирски обкомеи Владимирски совнархозеи деш дола уж ґІулакхаш кхоачащделга Іалащде, аьнна РСФСР-а Министрий Совето тІаийца решени а могайойла.

2. ССКП Владимирски обкомеи Владимирски совнархозеи опытах оборудовани хувцара а цунна модернизаци яра а, производственни площадаш дикаґІа тоаяра а уж шеръяра а наькъаца, болх беш йолча мощностех дикаґІа пайда эцарца, хьахьожаеча средствеех махулла дукхаґІа пайда а эцаш, болх беш йолча предприятеша продукци дукхаґІа арахецаргйола болх белга могадолда союзни республикай компартей ЦК-аштa, ССКП крайкомашта, обкомашта, союзни республикай министрий Советашта, экономически административни районий халкъа боахама Советашта.

3. Союзни республикай компартей ЦК-аш, партен крайкомаш, обкомаш декхарийла йойла:

предприятешка, стройкашка, проектни организацешка производственни площадаш дикаґІа тоаяреи уж шеръяреи чотах продукци дукхаґІа арахецара а ДІахо йодача хана производственни мощносташ деґІайоалаяра а ґІулакхаш кийчдеи уж ДІадахьеи вІаштІехьа даккха, из деш ду балхаш керда яраш хьаечул чехкаґІа йисте даха а, хІаьта цу балхашка материальнии ахчани средстваш лоархІам боллаш кІезигаґІа ДІаяхийта а лерхІаш;

капитальни вложенеш эггара дукхаґІа пайдане йолча хьожаеш, ДІахо а промышленни продукци дукхаґІа арахецара а ворхІ шерарча плана заданеш ханал хьалхаґІа кхоачашъяра а торонаш лохаш партийни организацеша беча организаторски балха боарам лакхбе.

2 бетта хана чухь цу хьакъехьа баьча балхах дар ССКП ЦК-ага хайта деза союзни республикай компартей ЦК-аша, ССКП крайкомаша, обкомаша.

ССКП ЦК-а Секретарь
Н. С. ХРУЩЕВ.

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитет

Советски Союза Партийно-Правительственни делегаци Албанен Халкъа Республике яхар

Укх шера 25-ча мае къахьегама Албански партен ЦК-аси Албанен Халкъа Республикан Правительствоси хьийха «ТУ-104» яхача самолетаца Тиране яхар Советски Союза Партийно-Правительственни делегаци ССКП ЦК-а Хьалхара секретарьи СССР-а Министрий Совета Председательи вола нов. Н. С. Хрущев керте а волаш. Делегацена юкъе ба: нов. Н. А. Мухитдинов — ССКП ЦК-а Президиума член, ССКП ЦК секретарь, нов. Р. Я. Малиновский — СССР-а оборонан Министр, нов. Н. П. Фирюбин — СССР-а кхыча мехкашцарча ґІулакхий Министра заместитель, нов. А. А. Булгаков—ВЦСПС секретарь, нов. Ф. Д. Думбадзе—Грузен КП ЦК-а секретарь, нов. Д. Расулов — Таджикистана КП ЦК секретарь, нов. С. А. Везиров — Азербайджански ССР Министрий Совета Председателе заместитель, нов. В. И. Иванов — Албанера СССР-а Чрезвычайни а Полномочни а посол, нов. И. Т. Виноградов — ССКП ЦК-а Отдела заведующен заместитель.

Цу самолетаца Тиране вахар СССР-ера Албанен Халкъа Республикан Чрезвычайни а Полномочни а посол нов. Несте Насе.

Внуковски аэродроме делегаци накъа йоаккхаш хилар новкъостий А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, СССР-а Лаккехьарча Совета Президиума Председателе Заместитель нов. В. П. Козлов, СССР-а Министрий Совета Председателе Заместителаш нн. А. Ф. Засядько, Д. Ф. Устинов, ЦК-а членаши ССКП ЦК-а членнй кандидаташи, СССР-а Лаккехьарча Совета Президиума Секратарь нов. М. П. Георгадзе, СССР-а министраш, СССР-а Министрий Совета Паччахьалкхен Комитетий Председателаш, Советски Союза маршалаш, Москвен а Московски областа а партийнии советскии организацей хьалхле лелаераш, ССКП Центральни ревизионни Комиссен членаш, ССКП ЦК-а Отделий Заведующеш, ССКП ЦК-а, СССР-а Министрий Совета, СССР-а кхыча мехкашцарча ґІулакхий Министерствон бехктохкаме сотрудникаш, кхыбола официальни нах а.

Делегаци накъа йоаккхаш аэродроме хиннаранща бар Москверча посольствайи миссейи Керте латтараш, СССР-ера Албанен Халкъа Республикан Посольствон сотрудникаш.

Делегаци накъа яькхар столицан къахьегамхой дуккхача викалаша, Москве деша багІача албански студенташа.

Гулбеннача наха безаме накъа ваькхар нов. Н. С. Хрущев а Советски Союза Партийно-Правительственни делегацен членаш а, царна никъ даькъала а бийцар.

ССКП ЦК ПЛЕНУМА СИЙНА

★ ★

Хьалхара толамаш

«Цхьан бетта хIара станока лаьрхIа 1000 метр сухал болаш бурув тохаргда вай», — цу лозунгаца кIахьегаш я № 72 йолча скважина бурув детташ йола нов. М. Мальцевс кулгалду бригада. Вай Нохч-ПалгIай республике скважинашта сихагIа бурув тохара хьалхле дIайолаяьр я из бригада.

Ала дезаш да Карабулакеко-Ачалукски мехкдаьттa доаккхача моттиге цхьан бетта хIара станока 6 бIаь метр сухал болаш бурув техар из бригада хиннилга. Из дар 1958 шера № 51 йолча скважина бурув тохача хана. Цу хана план 330 метр мара яцар. ХIанз цхьан бетта хIара станока план 750 метр я. ХIаьта а из план кхоачаш а тIехкхоачаш а е лаьрхIад бурув детташ. ХIанзе а дикка толамаш даьхад цар. Оттаьча графикал 12 ди хьалха йода бригада. Шоай болх бурув деттараша нийса оттабарца, шозйла новкъостал деш уж хиларца вIаштIехьдаьннад цар уж толамаш даха.

Дика къахьегарца белгалваьнна ва бригаде коммунист Сукиев Яхьья. Шийна тIадилла декхар сийленца кхоачашду цо. Дика оттабаьб ший болх партийно-комсомольски группо а. Цунна кертте латт говза слесарь коммунист И. М. Копелев.

Белгалдаккха дезаш да цу мехкдаьттан Управлене дикагIа йолча бурув деттарий бригадагара жхьча бригадаша хьокхамаш ийделга.

ХIанз ССКП ЦК-а Пленума сийленца накъа яха лаьрхIача М. Мальцева бригадо керда декхар тIаийцад — Пленум хьаеллача дийнахьа, 24-ча июне, ах шерара план кхоачашъе.

А. БАКАЛЮК,
«Сунжанефта» бурув тохача контора партбюрон секретарь.

★

Биъ бетта 187 пайдане предложени

ЧIоагIа дог айдаларца тIаийцар Грозненски крекинг-завода коллективо укх шера 24 июне ССКП ЦК Пленум хургья аьнна баь хоам.

Укх деношка шоай торонашка а хьежа завода коллективо Пленума сийна лакхара социалистически декхараш тIаийцад. Завода болхлой коллективо лаьрхIад, сийрда продукцеши валовой продукции арахецара ах шера йола план Пленум хьаеллача денга кхоачашъе, нормаца нийсдича нефтепродукташ йовлга 1000 тонн кIезигде, планал совгIа доагам 0,2 проценти, Iы — 1,4 проценти, электроэнерги—4 проценти кхое, товарни продукцех дIабода мах — 1,45млн. тума лохбе, рационализаторски предложенеш юкъе йоалаярца 600 эзар сом кходе, цхьан воздушни компрессора автоматизаци е, хIаьта къахьегама овсарал планал совгIа 2 процент лакхъе а.

Уж декхараш кхоачашде берригa низ оарцагIа баькхха къахьегаш ба хIанз завода болхлой. Къаьстта белгалъяьнна я Н. Островский цIерахча комсомольско - капирхой установкан коллектив. Дика хьокхамаш долаш къахьег нов. А. Буралаков начальник волча № 5 йолча установкан цхьоалагIча цеха коллективо а.

Дукха пайдане рационализаторий предложенеш балха юкъе йоалаяьй къонача рационализатора № 6 йолча цеха монтера И. Ищенкос. Цу предложенех чIоагIа оатто хул технологашта. Иштта пайдане рацпредложенеш йоалаяьй завода кхыча болхлоша а. Укх шера дIабахача 4 бетта ерригaш а 241 предложени йоалаяьй, хIаьта царех 187 предложени балха юкъе а йихьай. Цу ерригача предложенеех 48200 туман маьхьа экономически пайда баьннаб завода.

К. ЗАБЕЛИН,
крекинг-завода ВЛКСМ комитета секретарь.

Рационализатораш дукхагIа хулаш латт

Районерча машин-наькъеи, НПУ «Гудермеснефтеи», гIирсаш дечеи предприятешкарча рационализаторий совещани хилар дукха ха йоаццаш ССКП Гудермесски райкоме.

Рационализаторски предложенеш технически советаша мишта къестаю а уж балха юкъе мишта кхуьк а дувцаш йола вопрос яр совещане йийцар.

Совещане къамаьлаш цир НПУ «Гудермеснефта» керттерча инженера нов. Мелексенкос, локомотивни депон керттерча инженера нов. Краснощековс, иштта кхыбараша. Къамаьл даьраша белгалдаькхар рационализаторски предложенеш балха юкъе кхахьар боккхача лоархIамера гIулакх долга.

Укх тIехьарча хана болхлоша шоай балха юкъе дуккха рационализаторски предложенеш кхихьай. Дадахача шера 15 рационализаторски предложени еннай лаьттан кIалха ремонт еча мастера нов. Хлудневс, царех 13 чакх а яьннай. Цу предложенеша 150 эзар сом пайда белар.

— Укх шера хьалкарча биъ бетта, — аьлар мехкдаьттан Управленен керттерча инженера нов. Мелексенкос, — болхлоша еннача 21 предложенех 16 балха юкъе а йихьай, хIаьта царех 85 эзар сом пайда баьннаб.

Совещане белгалдаькхар цхьайолча предприятешка рационализаторашцара болх эсала хилари предложенеш балха юкъе кIезига кхахьари. Къаьстта мела латт из болх Гудермес яхача станце.

Дахо йодача хана рационализаторашцара болх тоабара никъ белгалбаккхар а ССКП ЦК Пленума сийна пайдане предложенеш дукхагIа балха юкъе йоалаелга а дийцар совещане.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

Нефтемаслозавода болхлой толамаш

ССКП ЦК Пленума сийленца накъа бахара Грознерча химикаша дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца доккхий балха толамаш доах укх деношка Грознерча нефтемаслозавода коллективо.

4 бетта йола валови продукци арахецара план 108,7 процент кхоачашъяьй болхлоша. Иштта дика къахьег цар укх май бетта а. Таштайпара йола рационализаторски предложенеш кхуьй болхлоша шоай балха юкъе. Цу гIулакхо торо хилийтар № 17 йола установка цIенъеш йола ха лоацъе.

Дика къахьийгад № 16 йолча инженер Волдонин керте латтача установкан коллективо. Укх шера 296 эзар сом кходаьд установка тIарча болхлоша арахецаш йолча продукцен ший мах лохбар бахьан долаш. Укхаза къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб воккхагIа вола оператор Сергееви, оператора помощник Денисенкови, иштта кхыбараши.

Иштта дика белгалъяьннай № 17 йолча установкан коллектив а. Керда шу доладелча денз 118 эзар сом пайда беннаб коллективо арахецача продукцен мах лохбар бахьан долаш.

В. СВЕТЛОВ.

Агитколлектив болх беш я

Беррига советски нах санна Ачхой-Мартановски района къахьегамхой а хьинаре къахьегаш ба ССКП XXI-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяра духьа. ВорхI шерарча плано оттадаь Iалаьмате доккха декхараш кхоачашдаро цIадех бахача наха юкъера политически кхетама а агитационни а болх дикагIа лелабелга.

Цу гIулакха лоархIам а беш «Лермонтовски» совхоза пхелагIча отделенен партийни организацес чIоагIа йоакхо ю агитколлектива балха.

Парторганизацен агитколлективаца 32 саг ва. Уж берригаш а политически кийчо дика йолаш ба. Царца ба дикагIа бола полеводаш, огородникаш, животноводаш, медицински школаийн болхлой.

Агитколлективо ший болх парторганизацес чIоагIъяьча планах бу. ХIара бетт-бетта агитаторий совещанеши семинараши хул, цига дувц аргIан латта декхараш.

Агитколлективо еш йола хIара беседа боахама гIулакхашца ювзаш, кхоачашде деза декхараш дувцаш ю. Агитатораша мел боккха пайда лу хьахьокх укх масалас. Тракторист Исламханов Мовлид лаьтта оахача хана дукха доагам доадеш, Іомехкадеш вар. Цул совгIа цIенача трактора тIа болх бешшехьа а каст-каста сеца латтар, йовкъаш йоахкийташ оахар лаьтта. Агитатор Сарысултанов дика теркам беш хьежар цун балхага. Цул тIехьагIа парторгаца а бригадираца а дага а ваьнна цо беседа йир доагам кходара а лаьтта дика ахара а лоархIам бувцаш, цо дийцар тракториста Исламханова гIалаташ. Беседах дика пайда баьлар. Дукха ха ялалехьа Исламханов болх дикагIа бе ваьлар, дикагIчар мугIарашца цIаэттар. ХIаьта хIанз ше а ва ший новкъосташта юкъе агитационни болх беш.

Ер да шоллагIа дола масал. Шурий-товарни ферме во латтар шура яккхара гIулакх. Цкъа дуккхагIеи тIаккха цIаьхха кIезигагIеи кулар йоаккхаш йола шура. Из терко йоацаш дитанзар агитатора нов. Орловас. Цо доярка ша а скотникашца а массехк беседа йир шура яккхарах, доахан мишта детта деза, царна Іунал мишта де деза дувцаш. Баьча балхо шийгIа даьнна беркат чехка гойтар. Шура дуккхагIа яха баьлар. Массанел а тIехьаюсаш хинна доярка Рамзаева дикагIа барех йола доярка хилар.

Хьинаре болх беш ба агитатораш нн. Хаштгиреев, Г. В. Сорокина, Х. Сайдулаев, Г. А. Егорова, М. Исламханов, А. Г. Мельникова, Ш. Сельмурзаев, А. Сулейманов, иштта кхыбараш.

Шоай кхетам лакхбара духьа агитатораша партийнии комсомольскии дешара кружокашка дийшад, цар дукха книжкаш деш библиотекера, журналаши газеташи язду.

Агитатораша шоаш беш бола болх тIаберзабу тIаийца декхараш кхоачашдара социалистически яхь йоаржаяра, дикагIа йола балха опыт дIайовзийтара. Шерра пайда эц гойтара агитацех. Ферман красни уголоке, тракторни бригаде хьалтеха доахк продукташ дуккхагIа яхара тIахьехаш дола лозунгаш, плакаташ, ворхI шерарча плана хетаяь монтажаш. Хан-ханнахьа арадувл пенгазет, боевой листокаш.

Агитколлектива балха новкъостал ду юртарча лекторски группас. Укхаза лекцеш еш лектораша Ш. Ибрагимовс, Р. С. Анисимовс, З. А. Яхихановс, М. С. Кабошина, иштта кхычар.

Агитколлективо беча балхо животноводашта, полеводашта, механизаторашта новкъостал ду производственни балхаш толамца кхоачашде.

В. ДЖАМБУЛАТОВ.

Шера планал совгIа—1400 центнер чкъаьрий консерваш

Вай мехка доазонел гаьнна дехьа йовзаш я Астраханерча чкъаьрий консервно-холодильни комбината продукци. Чам дикагIа хилар бахьан долаш Брюсселе хиннача Дерригача дунен выставке «Гран при» яха дошо медальи цхьоалагIча степена дипломи еннай Астрахански Іовнахи балыкехи, кхыча чкъаьрех яьча хIамаехи.

ХIанз, бIаьстан юхье чкъаьрий лувцилга сихденнача хана, хадданза комбинате тIакхухьаш латт Каспийски форда чура лувцаш дола керда чкъаьрий. Къаьстта цуккача маьхьа да Іаьржа Іов йоаккхаш дола осетри, белуги, севрюги яха чкъаьрий.

Іовна - балычни цеха коллективо къовсам лоаттабу семилеткан хьалхарча шерара план тIехкхоачашъяр духьа. Планал совгIа 500 центнер Іовнеи 1500 центнер балык яха чкъаьрийн далл лаьрхIад цар.

Сурта тIа: осетр яхача тайпан дола чкъаьрий Іодоассадеш боахк Петр Тарасови (аьрдехьа) Матвей Миронови.

А. Леонтьева сурт.
ТАСС фотохроника.

Социалистически яхье хьалха латтар

КИРГИЗСКИ ССР. Республикерча эггара хьалхарча Таш-Кумырски кIор боахача моттигерча Кара-Су яхача балхаш деш йолча коллективо дика ка а йоалаш яхь лелаю ворхI шера план хIанал хьалха кхоачашъяра тIехьа. Семилеткан хьалхарча шера заданел совнагIа шовзткъа эшелон кIор баккха аьнна соцам баьб горнякаша. Цу шоаш бала лаьрхIача кIорах цар хIанзалехь а 15 эшелон кIор беннаб. Сменах шоай бе беза болх гаьнна тIехкхоачаш беш болча экскаваторщика коммуниста А. Шуруповс, бульдозериста В. Панфиловс, иштта дуккха кхычар къаьстта дика балхаш ду.

СУРТА ТIА: социалистически яхье хьалха латташ вола бульдозерист В. Панфилов.

Б. Борисова сурт **ТАСС фотохроника.**

Акхарна йоагIаш еннай цIи

Грозненски орден лелаеча мехкдаьтта чакхдоахача завода № 15 йолча технологически установкан коллективо завода установкашта юкъе эггара хьалха хьаллаьцар московски машин-наькъахоша коммунистически къахьега коллектив аьнна цIи тиллийта йолаяь социалистически яхь.

Ала дезаш да, из социалистически керда яхь йолаялехьа а из коллектив дика болх беш, сийрда мехкдаьттан продукташ яхара социалистически декхараш тIехкхоачашдеш хиннилга. ХIаьта а шоаш даьхача толамех тоъам хулаш яцар из коллектив. Моттигаш яр къахьегама а технологически а дисциплина - телхаеш, цхьабола новкъостий общественни моттигашка менна бIаргабойташ.

Уж гIалаташ дIадаха тIагIертта къовсам болабир коллективо. Ерригача коллективо лаьрхIар цхьаннена хьалхара ше бехкхокхаме лархIа а коллектива хьалхашка хIара член бехкхокхаме хулга а. Из тайна гIулакх царах даьха толамаш гуш да. Лакхе дийца гIалаташ гуш дац коллективе. Установкан начальника нов. О. С. Поваляевси профгруппорго нов. В. Жовнереи вIашагIделлар кхы цхьаькха слесара говзал хIара члено Іомаелга, хIаьта операторашна нн. Митряйкинеи, Горинеи, Шинкаренкоси, иштта кхычари кхоалагIа говзал Іомайир.

Производстве дика болх а беш дукхагIчар дешар хар лакхду. Установкан начальник нов. Поваляев а волаш кхо саг мехкдаьттан институте заочно деша вагIа, цаI института подкурсе вагIа, цхьабараш кагирхой сайранарча школеи техникумеи деша багIа. Коллектива берригача членаша хьинаре дакъа лоац общественни вахара юкъе. Масала, оператор Пархоменко Мария къахьегам лорабара общественни контролер я, оператора помощник Кучугурова Раиса страховой делегат я, хIаьта Горин Александр коллективе культурни болх вIашагIболлаш ва.

Цхьана къахьегарца технологаша шоай болх беча моттигашка порядоки цIенои оттаяьй. Шелал кхийтта цамогаш хулилга дIадаьккхад. Нагахьа санна саг цамогаш хилча массане а новкъостал ду. Культорганизаторо нов. Горина вIашагIдехк колтив цхьана кино а театре а ухилга. Уж хьежаб «КIарцхала виза тохача хана». «Вежарий ЕршовгIар» яхача спектаклашка.

Семилеткан хьалхарча шерара план 20 декабре кхоачашъеи Даьхенна планал совгIа 10 эзар тонн сийрда мехкдаьттан продукташ ялеи социалистически декхар тIа аийца шоай дош чIоагIа леладу цар. ХIара бетт-бетта тIехкхоачашду шоай социалистически декхараш. Дунен халкъашта юкъерча цIейна 1-ча Майна духьал болхаш апрель бетта сийрда продукташ яхара план 112 процент кхоачаш а яь къахьегама овсарле 4 процент лакхйир, кходир дуккха а доагам, электроэнерги, реагенташ.

Укх шера 7-ча мае цу коллективе дог гIоздоаккхаш гIулакх хилар. Цеха болхлойн гIулакхерча наьхеи юкъарча собране белгалдир № 15 йолча установкан коллективо тIагIертта къахьегарцеи дика толамаш дахарцеи завода ерригача коллектива хьалхашка ший сий даьккхалга. Профсоюза заводской комитетагара дехар цир коммунистически къахьегама коллектив, аьнна цIи тилла. Завкомо кхоачашдир из дехар.

ССКП ЦК аргIан йола Пленум гулъе аьнна хоам хилча установкан ерригача коллектива дага дар юкъарча собране аьлар цун начальника нов. Поваляев. Вайна еннача лакхерча цIеро декхарийла ду вай кхы а дикагIа къахьега. Тха берригa низаш хIанз тIадахийта хургда Пленум хьаеллача денна доагIача тайпара накъа дахара.

Собране берригаш а раьза а болаш тIаийцар керда социалистически декхараш — ССКП ЦК Пленум хьаеллача денга сийрда мехкдаьттан продукташ яхара ах шера план кхоачашъе. Май бетта деча балхаша хьахьокх цар тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдергхилар. Па-тIа цуккагIа тел цар планал тIех йола продукци.

Иштта хьинаре, барт тайна къахьегаш хьайоагIа коммунистически къахьегама коллектив аьнна цIи яьккха йола № 15 йолча установкан коллектив.

С. ЧУХАРЕНКО.

Идеологически балха керттера декхараш

ССКП XXI-ча съезда решенеш тIа боккха теркам тIабахийтаб идеологически балха дешашта. Къахьегамхой коммунистически уйланца кхетабар хIанз партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацей балха юкъе кертера цар да.

Дуккхача наха сакхетам а болаш хьега къа советски паччахьалкхено доладаь моллагIа а керда хIама толамца чакхдаргхиларах бола тешам ба яьхад В. И. Ленинеи Коммунистически партеси. Иштта хьегаш дола къа Іалаьмате боккхача лоархIаме хилар социализм толамца хьалъеш, иштта лоархIам болаш да из къа хIанз а, коммунистически общество шерра хьалъеча хана. –

Советски паччахьалкхен аргIан йоагIа планаш дуккхача наха дикагIа а, дуккхагIа а мел кхетаю, цар патриотически кхетам лакхагIа хургба, цар революционни низ шерагIа а, дикагIа а лелаш хургба. Цу тайпара, ворхI шерарча плана декхараш наха кIоаргга Іомадой, царна уж довзе, уж кхоачашдеча доккха новкъостал хургда, цу гIулакхо новкъостал дерца коммунизманга бодача новкъа вай чехкагIа дахара, капиталистически системаца лоаттаеча яхье вай чехкагIа котдахара. Цудухьа, беррига идеологически болх, партийни дешар, ерригa пропаганда а агитаци а, наха юкъе бу политически болх семилеткан йоккха программа нахага дIайовзийтара а семилетка кхоачашъеча дерига халкъ оарцагIа даккхара а тIаберзабаь ба.

Вахарца пропаганда айхагIа ювзар, коммунизм хьалъяра декхарашца чIоагIагIа бувзам лоаттабеш идеологически болх дIабахьар, цу балха боарам лакхбар дIадех вайгара партес. Цунца цувзаденна пропагандани агитацени боарам хаьдда лакхбе беза идеологически болхлоша.

* * *

Капитализмагара социализмага вода а социализмагара коммунизмага вода а ханаш наха юкъе Іалаьмате боккха идеологически болх барца я. Историн чухь ший Іожал тIакхаьча йола капиталистически система наьха цог гIоздоаккхаргдола, миллионаш бола нах шийна тIехьа боахаргбола идеяш утттае могаргдолаш яц хIанз. Капитализм ший исторически ха яьккха яьннай, ший моттиг социалистически системанна дIаяланза яргьяц из.

Иштта эттача хьале Коммунистически партес шийна хьалхашка утттаду декхар да буржуазни идеюген мел долча хIамашта духьала чIоагIагIа къовсам лоаттабар. Социализмои капитализмои машаре лоаттаеча экономически идеологически яхье котъяргья нах тIехьа бола, наха тIаэцаш йола идеяш. Уж — марксизма-ленинизма идеяш я.

Коммунизма исторически декхараш кхоачашдеча марксистски-ленински теорен къаьстта бола лоархIам латт цо марксистски Іилма цIена лоаттадеш хиларах. Ший бахьан доацаш дац марксизма-ленинизма эгара боккхагIа болча моастагIаша, массаболча тайпарча ревизионисташа тIагIертта, цхьабакъда сийхьа марксистски-ленински идеяш «харцъеш» хилар:

ЦIаккха ца хиннача тайпара ира эттад советски нах коммунистически уйланца кхетабара декхар. СССР дегIайоагIача кердача этапе хьалхинна коммунистически къахьегама бригадаш къахьегама а вахара а коммунистически принципаш цхьана вIашагIъювза гIертилга ший бахьан доацаш дац. Іалаьмате цика патриотически болам — коммунистически къахьегама бригадай цIи яккха лоаттаю яхь, дикагIа бола нах а цар турпалера гIулакхаш а довзийтар — вай печатаца а къамаьлашца а еча пропагандан декхар да. Вай идеологи кхы а чIоагIагIа къовсам лоаттабе декхарийла я цIаяхача заман во гIулакхаш леладеча нахаца — наьха хьакъ дуарашца, лодарашца, хулиганашца, социалистически обществон бокъонаши гIулакхаши дохадеча нахаца.

Дукха ха йоацаш милицеси прокуратурои гучаяьккхар Горгаз трестe къоал деш а кхааш ийдеш а хиннача наьха группа. Цу вуламхоша дуккхача шерашка лежкъадаьд паччахьалкхен рузкъа. Цу къупа цу зулам, къоал ший ханнахьа хоададе йизза тоха хиннай. Цхьабакъда хIанз а кIезига бац вайна юкъе «сона фу хьашт да» яха уйла йола, цу морча гIулакхашта юстаро бIара хьежа нах.

Партес къаьстта теркам тIабахийтаб къона тIехье идея йолаш кхеара. В. И. Ленина яьхад: «ХIанзарча кагирхой кхетама, образованен, цешара гIулакх оттаде деза царна коммунистически мораль Іомаергйолаш». Вай кагирхошта буржуазни идеологес зуламе Іоткъам беш хилар цхьаболча болхлоша дизза ца кхетаделга гIалате да. Къиза къовсам лоаттабе декхарийла ца вай буржуазни, вайна хийра уйлаш оамалаш советски наха юкъе, къаьстта кагирхошта юкъе йолара духьал.

Сула гIулакхаша хьахьекхад, зулам хьадоалача бахьанех кертера чарех цаI корта бохо малар мелга хилар. Кайхарови Ибрагимови бехаь а болаш. Грознен железнодорожни клубе гражданашта Окоповнеи Хачатурянаи тIа а баха, царца къовсам а баькхха, царех лийтаб. Цу хулиганашта шоашта доагIар дIакхачийтар.

Сийлахь-воккха писатель — гуманист А. М. Горький чIоагIа духьал хиннав «кхийнача наха шоай деГ къаракъаца толхадара». Менна вахар «хьакхий оамал тIа» валар да яьхад цо. Бехача нахаца бе-башха йоацаш уйла хилари цар оамалаш магийтари ла йиш йоацаш да. ХIара советски сага, производственни а общественни а коллектива декхар да—цхьаккха зулам ловргдоаца хьал оттадар.

Вай кагирхошта юкъе хIанз а нийслуш ба «малхбузерча цивилизацен хозленах» даьхьдаь дувцаш бола нах, бокъонца дола гIулакх а ца довзаш, капиталистически дунен бIеха сурт а ца кхетадеш бола нах. Цу наха юкъе ба цхьаккха идея а йоацаш, вахара берригача беркатах пайда эца аьнна шоаш дунен чу баьннаб аьнна хеташ бола, керда вахар хьалдеча дакъа лацар шоай декхар ца хеташ бола нах.

Вай къонача тIехьенна бIарга чIайнаяц боккхагIа барашта тIаэттата вахара а къовсама а школа, яьхад Н. С. Хрущевс. Кагийча наха кхац революци хилалехьа хинна Іазап а хало а фуд, царна книжкаш тIара дийша мара йовзац кхахьегамхошта цу хана тIалаьтта эксплуатаци. Цудухьа Іалаьмате чIоагIа лоархIам болаш да къона тIехье мехка истори, паргIата бовла къахьегамхоша лоаттабаь къовсам. Коммунистически партен турпалера истори ховш хилар, вай партен, вай болхлой класса революционни гIулакхашцара цо кхетам эцар.

Советски Союза Коммунистически партес ловш яц дIаяхача заман национа-листически воча гIулакхий цхьаккха форма. Хьаьта вай ханара национализм гучаовл цхьан къама кадраш, мотт, культура воях къамачарца вIаши уттаярца, тIехьайиса оамалаш, дын гIулакхаш юхадийнда-ларца, политически гIулакхийн дикалга хьежжа кадраш къоастае а е, дIа-юха нийс а е, яхаш йола ленински принцип хийца къамах хиларга хьежжа кадраш къоастае гIертарца. Цу гIулакхашта духьал ялар вай общественноста сий дола декхар да. Цу дешашта хетаяь хаьдда йола лекцеш еша еза, паччахьалкхен хьашташ моттигерча хьашташца нийса лархIа дезаш хиларах йола уйла тIагIертта белгал а йоаккхаш.

ДIаяхача замах советски обществона юхедисаьча воча хIамай цхьа моттиг лоац дын гIулакхашца. Советски Іаьдал оттача шерашка вай мехкарча наьха сакхетам дын идеологех мукъабаьннаб. Ала а боагIаш оал вай мехках атеизма мохк аьле. Цхьабакъда беррига къахьегамхой атеисташ хила гаьна да хIанз а. Вай республике бахача къахьегамхошта юкъерча тIехьабисаьча наха хIанз а чIоагIа Іаткъаш да дын дохьаж. Масала, моттигерча баптистий община юкъеэза массехк итташ кагирхой ба. Квартирашка хулача дын собранешка ух уж, цига гуллуш вIашагIа а бетталу. Масала, иштта вIашагIкхийттача дийцар дынах тешаш вола саг кино аха а художественни литература деша а мегаргдий цо, яхаш. Хьалхле лелаеш бола секантташ шоаш бакхаш бола нах, фуннагIдаь а, общественнии культурнии вахарах хьакъоастабе гIерт.

Укх тIехьарча хана белгалбаьнна лакхбаьб шоай болх бусалба дын керте латтача, «тайпай сий долча» наха. Ды лелабеча тоабашта керте цхьаккханахьа беш болх а боацаш, шоаш тайпах хьабаларга хьежжа бола нах уттташ хилар белгалдаьнна да. Цкъаза тулбеннача ды лелабеча наха керте хул къоалаш ду нах.

Нохчаштеи гIалгIаштеи юкъе чIоагIа яьржа я тайпан «кхелаш». Кхело дош къоастделга чIоагIа духьал латт советски суда законашта, коммунистически кхетама гIулакхашта. Масала, Долакха-Юрта вах кхо воша Даурбековгiар — Іаббас, Іаьла, Висангири. 1948 шера колхоза ялат ложкъдарах Акмолински судо суд яь, 6 шу даьккхад цар. 1957 шера шоаш цIабаьхкача Х. А. Кулбужевгеи Ю. Д. Даурбековгеи дов дIахьийр цар, уж гаьннара гаргарча сага суд еча хана тешал айттаб аьнна. Хайнача кхело царна дукха аха хьожадир Х. А. Кулбужевгареи Ю. Д. Даурбековгареи.

Цу берригача бакъдараша хьахьокх, дIаяхача заман во гIулакхаш дIадоахилга чIоагIа чоалхане, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, ерригача вай общественносто тIагIертта болх бе безаш хIама хилар.

Доккхий декхараш латт вай художественни интеллигенцена хьалхашка, эггара хьалха коммуниздм хьалъеш доаллача советски халкъа турпала гIулакхаш дувца хьийха болча писателашта хьалхашка а латташ.

Цхьабакъда, нохч-гIалгIай къама автономи юхаметтаоттаьчул тIехьагIа хIанзара ха ювцаш, цунца цхьана вай дикача нефтяникех, юрта боахама дикагIча къахьегамхоех лаьца цхьаккха а лоархIам болаш произведени язъяьяц вай республикерча писателаша. Литературан чухь къаьстта чIоагIа кхоачамбоацар да из цхьан оагIорахьа цегIадоагIаш хилар — поэзи дуккха а дуккхагIа хилар. Берий литература хьадеш кIезига болх бу писателаша. Литературни творчествон квалифицированни критика во вIаштIехьяьккха я, язде болалуш болча къонача поэташтеи писателаштеи кхоачамболлаш новкостал дац. Укх шера март бетта партен областной комитета бюрос бокъонца бийцар вай республикан писателий Союза правленен болх, цун балха тIехь дола цIенхаштара кхоачамбоацараш гучадаьхар, уж кхоачамбоацараш цIадаха эша гIулакхаш белгал а даьхар. Союза правленен хьалхле лелаю нах хийцаб.

ССКП XXI-ча съезда решенеш йовзийтача лоархIаме а сий дола а моттиг цIалоац лекционнII балхо. Из шерагIа боаржабе а цун эдейно-теоретически боарам лакхбе а беза. Партен райкомий, политическии Іилмани хьехамаш доаржадеча Обществон отделенен пропагандистий, штатни а штатни боацача а лекторий доккхагIа дола дехкар да— хIара къахьегамхочо кIоарга кхетаергйолаш партен XXI-ча съезда решенеш дIайовзийта шоай болх вIаштIехьа баккхар, семилеткан сийлахь-йоккха программа ханал хьалха кхоачашъеча дикагIа цакъа лаца къахьегамхошта новкъостал цар.

Тоабе Советски торговлен болх

Партеси правительствоси советски наьха еча йоакхонах цаI—баха нах торгови предприятешка гIолла тайп-тайпарча промышленни а кхачан а товаращца Iалашбелга я.

Из сийлахь декхар лерттIа кхоачашдеш а товарооборота план кхоачашъеш а я горпищеторга дукхагIа йола предприятеш. Царна юкъе я номер 1 йола гастроном (директор н. Бугаев), номер ткъаьи шиъ йола гастроном (директор н. Навразов). Цу гастрономашка йоккха товарни ассортимент а я, мах бара гIулакх лакхера культура йолаш а ца. ХIама эца баьхкараш эзди Iаьдалах, гIулакх а дийя дIабохийт шоай болх дика ховш а, нахаца эзделах а, Iимерза а болча продавецаша.

Дуккхача наха дукха езаеннай номер 1 йолча гастрономе апрель бетта тIехьарча деношка йолаяь керда торговлен форма. Укхаза оттаьлаьд заказий стол. Шийна мел эшача товаращта телефонаца заказ а даь, мичча хана, гIулакхах мукъаваьлча, дIа а ваха хьаэца мара дезац укхаза. Цу торговлен кердача форманна нюаш раьза хилар дувцаш предложенеш язъяьй цхьаболча къахьегамхоша. Къаьстта раьза ба цу форманна къахьегамхой, ха ца а йоаеш, нюашта эша товараш мичча хана а цIадахьа йиш хиларах.

Кастта, транспорт а нийсъяь, заказех товараш нах баххача, цIеношка дIакхухьилга вIаштIехьдаккха лаьрхIа я № 1 йола гастроном.

Иштта къахьегамхошта пайдана йола керда торговлен формаш кхыча тикашка йолаелга, лерттIа доал а деш, вIаштIехьдаккха деза торговлен болхлоша, общественносто дакъа а лоацаш.

Вайна уж хилар цезе а, дукха я лерттIа балхаш ца деш, балха юкъе гIалатленаш йоахкаш, къахьегамхой хьашташ дизза кхоачаш ца деш торговлен предприятеш.

Кхоачамбалла шура а йизза шурий продуктай ассортимент а яц № 5 йолча (директор н. Гусева) гастрономе №№ 123, 39, 162 йолча тикашка. № 5 йолча гастрономе цулха консерваш, нахча, кIолд, шура яцар дийнахьа 12 сахьат даьннача хана.

Геттара во латт Калинина цIерахча поселке торговлен гIулакх. Укхаза, денгара-ди массаз дала нах тIакхеташ а йоккхагIа хулаш а латтача поселке цаI мара тика яц. ХIаьта цу селларча наха цаI мара йоацача тика болх а бац лерттIа вIаштIехьбаьккха. Тика чу хилац шурий продукташ, даьтта, тайп-тайпара крупаш, овощнойи дулхеи консерваш, кондитерски товараш, тайп-тайпара гIаьленаш, иштта кхыдола товараш.

Цхьа бутт гаргга ха я, тика чу цIаоттае аьнна холодильник сна. Бакъда, горпищеторга администраци сагота ца хиларах из хIанз а дIаоттаяь а товараш чулеладе мегаргдолаш вIаштIехьяьккха а яц. Из баьхьан долаш тика чу налха, керда кIолд тIоа, ета шура, марш, иштта кхыйола сихха талхаш йола, продукташ хилац.

Калинина цIерахча поселке цхьаькха тика йилла еза яха къамаьлаш а даьд горпищеторга кулгалхоша, бакъда, гIулакх къамаьлал дIахо дахадац. Цу кулгалхоша деча къамаьлах, цар де лерхIача гIулакхех поселке бахача наха кхьабоалаш пайда бац.

Наха хулаш бола дика болх, торговлен болх, лерттIа вIаштIехьа а баьккха, дIаоттабарца хургба.

Советски торговлен бокъонаш телхаеш, нахагара доагIачул совнагIа ахчаш доакаш, тика тIа хIама эца

Укх деношка «Сердало» газета редакцес вIашагIтеха рейдови бригада горпищеторга системан массехк предприятен балхага хьажар. Укх лохехьа кепатох рейдови бригадан материалаш.

баьхкарашца гIожа къамаьлаш деш моттигаш я цхьайолча тикашка. Из хургдацар пищеторг администраце кадрай гIулакх лерттIа леладеш хилча.

Рейдови бригада хилар № 39 йолча тика тIа. Сайран тикан болх йистебоалаш йола ха яр из. Мах беш йолча продовецагара Хачатурянагара комсомолка Р. тайп-тайпара товараш нийцар. Шийгара дIадоагIа аьнна 4 тума дIа а делар цо цу минута.

Товараш оза а царех дIаденна ахча лархIа а тхо денначул тIехьагIа гучаваьлар тикан завелующи вола Комаров. Продавец чIоагIа еха хьайзар, Комаров кхы а чIоагIагIа корзагIваьлар.

— ХьалхагIа аз ергья проверка, со завмаг ва йоахар сихвеннача Комаровс. Тхо юхье латташехьа а, кхы эхь доацаш. Хачатурянаца, дIа юхе а ухаш, тхона хьа ца хоза, къамаьл дора цо. Тхона хьахозаш продавецага даь кIамаьл укх тайпара дар завмага: «Ахча юха дагIаций цу йоIа?.. Iайха ахча нийса лаьрхIадий хой хьона?.. Тувлаенна хургья хьо?..»

Халла хьехардаь Комаров соца а ваь, товараш лаьрхIачул тIехьагIа продавеца йийна доагIачул совнагIа 3 соми 4 кепиги даьккха хилар. Товараш лоархIача хана а вар завмаг эхь цайна продавеца лерге а ухаш къамаьл деш, «хьехамаш» деш. ХIанз фу дича бакъахьа да вай аьлча санна, ший кулгалхочоа Комаровна бIарахьежар Хачатурян. Iайха йоIагга дIаеннача хIамаех прилавка тIера саго хIама йийцайий хой хьона яхаш къамаьл дора завмага продавецага дIахо. Комсомолкага а хеттар цо, хIамаш цIа а йийеш прилавка тIа Iа Iоувттаеча хана, аьона юхе саг варий яхаш. Дика ховра завмага йоIо товараш эцача хана цунна юхе саг ца хиннилга, хIаьта а бехктокхама кIалхара вала ший махулла бахьаная лехар цо. Кхы алá хIама доацаш ше кIалвисачул тIехьагIа «ца ховш хинна хIама да из» йоахар Комаровс.

Жалобаш предложенеш язъеш долча книжка тIа даьча йоазонаша а хьахойтар Комаровс доал деча тикас советски торговлен бокъонаш телхаеш хилар. Дукха жалобаш я тика тIарча харцахьарча гIулаккех язъяь книжка тIа. Царех цхьаяраша стеклопосуда дIанийяц, шоллагIчара телха товараш дохк, кхоалагIчар иштта кхыдола харцахьара гIулаккаш леладу яхаш дувц.

Цу жалобашта жопаш яздe ший бокъо йоаццашехьа а бюрократически жопаш язду Комаровс. Ханнахьа тика хьаеллац аьнна язъяьча жалобанна иштта жоп яздаьд цо: «Тика дизза 13 сахьат даьча хьайийлай, харц ле мегаргвац, жалоба йоагIача бесса язъе еза...».

Тхона цул тIехьагIа горпищеторга кадрай отделе гучадаьлар Комаровс хьалха дIаяхача хана дукка харцахьара гIулакхаш шийгара гучадувлийта хилар а. Бакъда, тхона ханзар Комаровс леладу гIулакхаш цунна магийтара бахьан, Нохч-ПалгIай АССР-а торговлен Министерствона ха тоам бар из.

* * *

ССКП XXI съездо тIаийца семилеткан программа сийленца кхоачаш а еш, доккхийча къахьегама толамашца, деррига советски халкъ санна, партен ПК июльски Пленума накъа болх вай республикера къахьегамхой. Къахьегамхой хьашташ дизза кхоачашдара чIоагIа лоархIам болаш да болх тоабар. Из болх тоабе декхарийла я лакхехьара торговлен учрежденеш, партийни, советоки, комсомольски, профсоюзни организацеш, еррига общественность.

Рейдови бригада:
В. Г. Агабекян — пенсионер, **Э. Харченко**—ВЛКСМ Ленински райкома болхло, **Т. Тангиев** — госторгинспектор, **Л. Зязанова** — ВЛКСМ член, Ленински районерча нарсуда болхло, **Хь. Галаев** — «Сердало» редакцен отдела заведующи.

Къоаноша хьинаре дакъа лоац

«Октября 40 шу» яхача совхоза Наьсар-Кертерча отделенен жа ферме зIамига а боккха а 1956 устагI ба. ХIанз боккха лоархIам беш ба жа ларгара гIулакх ший ханнахьа чакхдаккхара цу отделенен болхлой а хьалхле лелаераш а. Тха дукхагIа мел хул вай халкъа тIадувхар дикагIа а дукхагIа а хургдолга дика кхетадеш ба уж.

Жа лоргилга ханал тIехьа даьча дукха зе доал, уж кана дувлаш, тха юлегаш довш хиларца. Цу гIулакха укх деношка юртара боккхий нах оарцагIа баьхар отделенен управляющий волча нов. Шадыжев Саламхана. 90-шу гаргга ха йолаш вола къоано Чахкиев Хьовди хьалха а волаш 12 воккха саг араваьлар лоацача хана жа ларгара гIулакх чакхдаккха. Болх бу ха гаьнна дIаяха ба уж. ХIанз царех бехк баккха йиш йоацаш да — шоай хана къахьийгад цар. Цхьабакъда, тахан вай юкъарча боахама бIарга-Iунал царал совгIа, шоай кулгашца беча балхаца новкъостал ца дича тоам хетац къоаношта.

Iымерза, сабарца кхетаме къамаьл дир боккхийча нахаца Саламхана, декхараш дIадовзийташ. Жа ларгарад совгIа таханарча дийнахь юрташта хьалхашка этта кхы а да цIенхаштта теркам бе безаш балхаш: бIаьстан ялаташ дIадер сихагIа чакхдаккхилга, къаьстта хьатIаяьннача культурашта доал делга. Цу массадолча балхашка дог раьзаь долаш къахьега шоаш кийча хилар хьахайтар къоаноша: Чехкиев Хьовде, Iуде, Дзауров Шовхала кхыбараша.

Шоашкара дийхар дIа а кхетадаь жа ларга болабелар уж. 4 дийнахь лергаб 779 устагI, юхебисаь 1177 устагI 3 дийнахьа лерга баккха дош делар цар.

Къаьстта дикача балхаца белгалбаьннаб жа лоргараш: Арчакова БагIдат, Мислаурова Нукка, Гагиреева Шерий, Тутаев Iусман, Чахкиев Тухан.

Шоаш баха юрт лоалах ядачарел хозагIи тоаеннагIи хилийта яхьа а оттаяьй къоаноша.

Цхьаккха деха тIий, никъ, телха гIув, хьаст тхоай юрта бIаргадойтаргдац оаха,—йоах Чахкиев Хьовде, — из гIулакх декхар даь хьатIаэц оаха.

У. АБАДИЕВ.

Ший ханнахьа кийчъе школаш кердача дешара шера

Общеобразователъни школашка дешара шу йистедоалаш латт, хIаьта хIанз дуккха эзараш болча хьехархойи дешархойи коллективаша дизача шера баь болх вIашка тохаш а латт. Дукха къахьийгад укх дешара шера хьехархоша а дешархоша а. ХIанз еррига терко тIаяхийта еза экзаменашта кийчо яра. Ховш ма дий 1—6, 8—9 классашкара дешархой тIехьарча классашка цIачубоахилга экзаменаш йоацаш, шера яьхача отметкашца хургдолга. Цудухьа чIоагIа бехктокхаме гIулакх да хьехархошта тIалаттар.

Дешара шу дика вIашагIделла чакхдаккха деза. Дика уйла е еза школашка экзаменаш дикача хьокхамашца чакхъяхара гIулакха а. ХIара педагогически коллектив, хIара хьехархо йоагIача тайпара отметкаш а увттаеш дешархоша шера баь болх нийса вIашка а тохаш, цу ларца тIа лаккерча классашка уж дIачубоахилга, е школа царга йистейоаккхийтилга вIашагIдоллаш болх дIабахьа декхарийла ба. Иштта экзаменех йолча инструкцех дай-ноаной дIакхетабе а экзаменаш йолча хана хила еза режим дIайовзийта а декхарийла я школа.

Республикан дукхагIа йолча районашка укх шера школашкара занятеш йистеялалехьа дуккха ха хьалха болабеннаб кердача 1959—1960 дешара шера йоагIача тайпара кийчо е: кийчдеш латт доагам, школаши интернаташ тоаяра эшаш йола материалаш, классашта лаьрхIа хьалдеш латт сборно-щитовой цIеношш, учебни мастерскеш. Ножай-Юртовскии, Советскии, Веденскии, МагIалбикен районашка йистедоалаш латт школаштеи хьехархошта квартираштеи лаьрхIа хьалдеш дола сборно-щитовой цIеношш.

Иштта йистедоалаш латт классашта лаьрхIа хьалдеш дола цIеношш Шалински районерча Новожизненски ворхI шера дешача школе а Грозненски районерча 1-ча Мая цIерахча колхозе а. Бакъда, кердача дешара шера кийчо еш июньи июльи бетташка бе безаш болча боккхача балха юхьиг мара-м яц из.

Вай республикан Министрий Совето «1959—1960-ча кердача дешара шера школаши берий учрежденеши Iан хьалах болх бе кийчъярах» йолча постановленес городийи районийи, юртийи къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш а халкъа дешара органаш а декхарийла ю 1959 шера 15-ча августал тIехьа ца йоахаш школаши берий учрежденеши кердача дешара шера кийчъе. КIезига болх бац бе безаш бар. Капитально тоае еза 140 школа, 20 школьни интернат, детсадаш, внешкольни учрежденеш.

Бакъда, Нохч-ПалгIай АССР-а Министрий Советерча снабженени сбытеи Управленес эшаш йолча материалашца во Iалашъю школаши берий учрежденеши. Къаьстта во да хьун материалийи, хьастамийи, кирпишкеи, цементеи, тIаюллача материалеи гIулакх. Цу материалашца школаши берий учрежденеши Iалашъяра балха йоагIача тайпара терко е декхарийла ва Главснабсбыта начальник нов. Барсуков.

Укх шера школашкеи интернаташкеи кхыча берий учрежденешкен, хIаьта иштта хьехархоштеи Iалашде деза 70,5 эзар кубометр дахча а 5 эзар тонн гаргга кIора а. Из декхар кхоачашдара школаштеи интернаташтеи доагIача тайпара, ялаташ чуэца доладалалехьа, новкъостал де декхарийла я колхозаши совхозаши, кхыйола боахама организацеши.

Керда дешара шу долалуча ханз вай республикерча школашка боагIаргба лакхереи юкъереи педагогически дешара заведенеш йистеяьха 800 совгIа къона хьехархо. Цул совгIа шин бетта лаьрхIа йолча курсашка кийчбе лаьрхIаб нохчийи гIалгIайи мотт хьехаргбола 150 хьехархо а.

ХIанзеехьа а керда хьехархой тIаэцеи уж балхашка дIанийсбеи кийчо е декхарийла я районийи, юртийи, поселковии къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш а еррига общественни организацеш а, къаьстта комсомольски организаци а йолаш.

Йоккха терко тIаяхийта лаьрхIа я укх шера школай кулгалхойи хьехархой кадрайи говзал лакха яккхара балха. Укх аьхкий хьехархой говзал лакха йоаккхача республикански институте вIашагIйоккха лаьрхIай лоацца ханашта йола курсаши семинараши. Цига дешаш хургва 950 хьехархо а кхыбола халкъа дешара болхлой а. Уж курсаш вIашагIйоккара бахьан да, хьехархой а школай кулгалхой а халкъа дешара система эрга яккхарах долча законо маяхара болх дIабахьа уж кийчбелга. Цу курсашка дешаш хургболча 1—5 классай хьехархоша керда программаш а дешара план а Iомаергья.

Кердача дешара шера дикка шеръе лаьрхIа я школаш-интернаташ. Керда интернаташ хьаелларгья Курчалоевски, Гудермесски, Назрановски, Урус-Мартановски, Шелковской районашка. Шозза дукхагIа хурда школашка-интернаташка дешаш дола беераш.

Школаш эргаяхара закон кхоачашдара боккха лоархIам болаш да ший ханнахьа керда школаши школаш-интернатий общежитеши хьалъяь йистейоахилга. Керда дешара шу долалуш хьалъяь яха а, цар чу занятеш дIайолаялийта а лаьрхIа я ерриташ а, 5880 моттиг йола 20 школа, хIаьта шу йистедоаллаш хьалъяь яргья школа-интернатий 6 общежити.

ХIанз шерра социалистически яхь а йоаржаяь дикача толамашца школаши интернаташи хьалъяь яхара болх чакхбаккхара тIаберзабе беза шоай низ строителаша.

Бакъда укх шера дIабахача биъ бетта строительни организацеша — «Чечингстройи», «Сельстройи», тресташа, совнархоза строительни управленес, цу даькъе даь балхаш дукха дог гIоздоаккхаш дац. Строительно-монтажни балхий шера йола план 18,7 процент мара кхоачашъяьяц. Из да боагIача тайпара из болх вIашагIбелла хинна баларе 40 процентал кIезигагIа доацаш балхаш йистедаьха хила дезача метте. Къаьстта во лел гIишлош хьалъяьрз балха план кхоачашъелга «Чечингстрой» тресте. Дешара шу долалуча хана 14 школа йистеяккха езаш я из организаци.

Иштта дукха школаш вай республике хьалъеш латте а цхьайолча районашка дешархошта кхоачам хиллал школаш яц. Дешархой бизза Iалаш бара. Нохч-ПалгIай АССР-а Министрий Совето просвещенен Министерствона 90 сборно-щитовой цIаи уж ценош хьалъоттаде 3.600 эзар сом ахчеи хьахийцад.

Керда дешара шу доладалалехьа вай республике хьакхаьча а, хIаьта дешархошка дIадехка а хила деза 399 эзар керда учебник. ХIанз хьакхаьча кIезига да уж. Республикански Книготорг (директор нов. Хомяков) цекхарийла я кхоачам хиллал учебникаш хьатIа да а республикан районашкарча тикашка уж дIакхачийта а, дешархошка уж дохкилга вIашагIдохка а.

Къаьстта терко тIаяхийта еза дешархошкара леладаь учебникаш юха хьаэцара. Юха хьаийца хила деза 50 эзар экземпляр учебникаш, царех 25 эзар юрташкарча дешархошкара а эцаш. Школай кулгалхойи хьехархойи декхарийла ба потребкооперацена а Книготорга а дешархошкара уж учебникаш хьаэцара новкъостал деи цул тIехьагIа эшачарга уж дIадохкилга вIаштIехьа дакхкеи.

1959 шера июль бутт хьатIакхачалехьа Нохч-ПалгIай АССР-а Министрий Совето чIоагIъяьча планах 13 тайпара цIераш йола нохчийи гIалгIайи меттала учебникаш арахийца хила деза. ХIанз арахийцараш шин тайпара цIи йола учебникаш мара дац. Цу тайпарча гIулакхо хетадолийт ший ханнахьа учебникаш арадаргдац. аьнна. Издательствон бехкагIа учебникаш арахецара график а йохаяьй.

Къаьстта терко тIаяхийта еза керда дешара шу доладе кийчо еча хана деша декхарийла долча берий учет нийса чакхъяккхара. ВIалла мегаргдоацаш гIулаьх да республикерча дукхагIа йолча районашка всеобуча закон кхоачашдеш ца хилар. Из баьхьан долаш укх дешара шера школе чу ца озаш 626 бер дисад, царех дукхагIа яраш йийигаш я. Къаьстта во лел всеобуча гIулакх Назрановски, Урус-Мартановски, Курчалоевски, Гудермесски, Ачхой-Мартановски, иштта кхыйолчеи районашка.

Кхоачам боллаш дика лелабац даьштеи-ноаноштеи юкъера кхетама болх, цхьаккха баьхьан доацаш бераш деша ца ухийташ бола нах боаггIача тайпара административни бехктокхаме озац моттигерча Советий исполкомаша.

1959—1960 дешара шера кийчо елга СССР-а Лакхехьарча Совето тIаийца школай вахарцара бувзам чIоагIбарахи дIахо халкъа цешар дегIадоаладарахи долча законо маяхара дIахьош ца. Цу даькъе керттера царех лархIа дезаш да дешар къахьегамца, коммунизм хьалъяра гIулаккаца айхха бувзам болаш дешархой кийчбара болх чакхбоаккхилга.

Кердача дешар шера школай болх толамца дIабахьара къаьстта боккха лоархIам болаш да школай материальни база чIоагIъелга. Дешара оборудовани вIашагIтохара а школай мастерскешка гойтара пособеш гулъяра а 1959-ча шера дIадахийта лаьрхIад 5194 эзар сом ахча.

Бакъда школай материальни а дешара а база чIоагIъяра доккха новкъостал эш совнархоза промышленни предприятешкареи организацешкареи. Цу даькъе дика новкъостал де йиш йолаш я химически завод, «Красный молоти» ГАРО-и, ЦРМЗ-еи яха заводаши, городийи, юртийи, поселковии къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш. Уж декхарийла я цу балха хоадам болдаш план оттае а из сихагIа кхоачашъе а.

Партийнии, советскии, боахамен, профсоюзнии, комсомольскии организацена хьинаре дакъа а лоацаш вай республикера школаши берий учрежденеши кердача 1959—1960 дешара шера дика кийчъергхилар шеко йоацаш да.

Н. ДЕМУШКИН,
Просвещенен Министра заместитель.

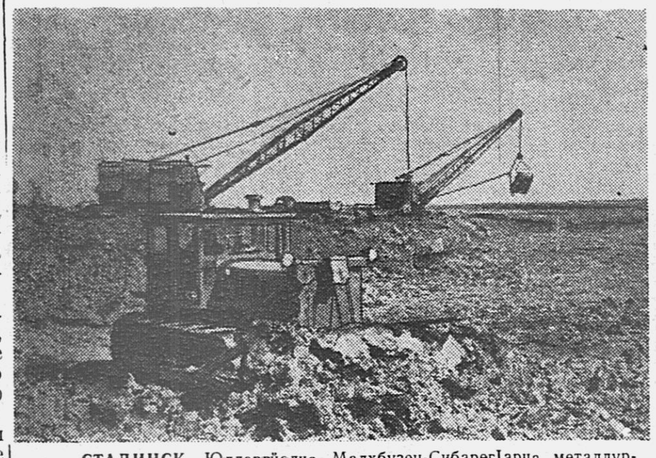

СТАЛИНСК. Юлларгйолча Малхбузен-СибарегIарча металлургически завода хьалхара объект — теплоэлектроцентраль йиллара еш йола кийчо дIайолаяьй. ТЭЦ-а керттерча гIишлонна лард йоллара кийчо еш лаьтта хьадоаккхаш дола балхаш деш ба «Востокгидроспецстрой» яхача треста механизатораш.

СУРТА ТIА: ТЭЦ-а керттерча гIишлонна лард йолларгйолча ор доаккхаш боахк.

В. Войтенко сурт **ТАСС фотохроника**

Кийчонца накъа гIо дешара шера

Боккхача лоархIамера гIулакх да кердача дешара шера ханнахьа кийчо елга. Цо торо хулийт школашка дешар дикагIа оттаде.

Мишта латт-хьох цу гIулакха кийчо елга Ножай-Юртовски районе?

Деррига бераш деша ухаргдолаш апрель бетте а учет яь яьннай районе, цул совгIа август бетта цIаькха а ергья. Всеобуча фонд вIашагIйолла лаьрхIад районерча масса йолча юкъерча а ворхI шера дешача а школашка дешара-опытни участкайи производственни бригадийи четах.

Хьехархой кадраех эггара хьалха еш йола укомплектовани яь яьннай районе, хIаьта юххера еш йола укомплектовани ергья 15-гIа август хьатIакхачалехьа. Районера дукха а хьехархой шоай хьехара говзал лакхъеш, заочни отделене дешаш ба. Уж ва верригаш а 57 саг. 22 хьехархо вахийтав шоай говзал лакхъергйолча курсашка деша.

Дийша боаца кхийна нах а багIа деша.

ХIанзе а кийчъяла еза еррига школаш кердача дешара шера.

А. ИСАЕВ.

Технологий дешар

ХIара денна керда техникеи автоматизации балха юкъе кхухь крекинг-заводе. Операторий квалификаци лакхъеш йола курсаш йистеяьннай заводе дукха ха йоаццаш. Заводе хьалхле лелаеча 1-ча цеха 5-ча установка тIара 27 оператори помощники мехдаьттан технологен теоретически курсе ладувгIаш хиннаб биззача кхаь бетта. ХIанз болх беш йолча установкай болх Iомабеш, цун еррига оборудовани миштай хьожаш хилар уж. Заводе дикагIа болча операторий балха говзал Iома а йора.

Курсашка хиннача занятешта кулгал деш вар установкан начальник вола А. Г. Бурлаков.

Курсаш тIехдика йистеяьхар боккхагIа болча операторашца Клеповс, Павловске, Фроловс, Удаловс, Долгушина, операторашца Константиновс, Крикливцевас иштта кхыбараша.

И. СЕНЧЕНКО.

Механизаце болх кхы а тоабергба

Семилеткан хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъе социалистически яхье а яьнна валови продукци арахецара 4 бетта план 112 процент кхоачашъяьй Грозненски литейно - механически заводо. Продукцега дIабода мах плано лерхIачул кхозза лохбарца 252 эзар сом пайда беннаб заводо паччахьалкхенна, къахьегама овсарле 3,2 процент лакхъеннай.

Моттигерча промышленноста Министерстве чуйоагIаш комбайний мангалаш ирдеш йола аппараташ, бодж-моарзагIаш, пешка Iоакъаш, наIараш иштта кхыйола халкъа боахама а бахача наха а эшаш йола хIамаш арахецаш предприяти я литейно - механически завод. Хьалхарча квартале дика болх барах республикан Сийлен Доска тIа яькхай из.

ЧIоагIа дегаш айденна къахьег завода деррига болхлоша ССКП ЦК Пленум хургхиларах бола хоам шоашта хезача денз. Пленума хетаяь хиннача митинге ах шера план 24 июнага кхоачашъе декхар тIаийцад завода коллективо.

ЧIоагIа хьинаре къахьег сборочни цехерча В. П. Комаровс кулгалдеча коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккха къовсам лоаттабеча бригадо. Бодж-моарзагIашта сборка еш 115 процентал лохехьа йоацаш кхоачашъю цар балха зацанеш. Массаза а план тIехкхоачашъю литейни цехерча формовщика С. Н. Сушкос, обрубщика В. Е. Ченина, иштта кхыоараша.

Доккха дакъа лоац завода балха рационализаторараша. Укх шера 5 рационализаторски предложени еннай токара Е. Н. Герасимовс. ЧIоагIа лоархIаме да цун предложенех хIанз арахецача точильни аппараташта кIаллоаттаду истолаш кхо ког болаш хилар. Из баьхьан долаш дуккха аьшк кходу заводо. Пайдана да точильни аппарата чарха юхье втулканна меттел ши шайба йоллар а. ЛоархIам болаш я, Герасимова вожаш предложенеш а. Уж балха юкъе йоалаярца 21 эзар сом паччахьалкхен рузкъа кходу. Дика предложени еннай дукха ха йоацаш слесара Кузнецовс а.

ЧIоагIа терко ю заводо балхаш эргадахара а царна механизаци яра а. ХIанз Бобруйски заводо санна пешка Iоакъаш, формаш чу (кокелаш чу) ергйолаш кийчо еш я литейни цех. Керда балха методаш хьаэцар духьа завода болхлой «Красный молот» механически цеха болх бовза баха хиннаб, хIаьта менгеш деча цеха слесараш хиннаб Пятигорскерча менгеш деча болхлой опыт хьаэца баха. Укх шера литейни цехе тховна кIалгIолла дIа-юха ухаш йола тельфер юлларгья. Цунца дIа-юха кхухьарпъя хIанз кулгашца кхухьаш йола цхьайола дозал дола материалаш. Ши формовочни машин оттаяьй цехе, компрессор болх бе йолаелча хIанз бодж-моарзагIашта кулгашца ю формовка цу машинашца ергья. Пистеяьннай заводе теплофикаци. Болхлой унахцIено лораяра обрубочни цехе вентилящи еш латт, кастта яь яргья болхлошта лувча душ.

Халача балхашта механизаци яро а, балха юкъе рационализаторски предложенеш кхувларо а дIахо йодача хана диккa тоа а лургба, аттача а баргба завода болх, кхы дикагIа хургда балха хьоккхаш.

А. ГУДЗИК,
литейно-механически завода планови группан начальник.

Вахарцара къаьста хила йиш яц лекционни пропаганда. Лекцеш ешa еза колхоза, совхоза, района, республикан хьалхашка латтача декхарашца айхха ювза а ювзаш. Цхьабакъда, дукха ха йоацаш хьежача гучадаьлар республикан дуккхача районашка еча лекционни пропаганда юкъе цIенхаштта дола гIалаташ хилар.

Масала, къаьстта аьлча, мела болх беш я политически Iилмани хьехамаш дIадоаржадара Обществон Надтеречни района отделени. Лекцеш къаьстта во увттаю цо. Дукха лекцеш хьалхехьа а кийчъяц. Иудухьа цецвоалилга яллац цуккхача лекцей идейни боарам лоха хиларах, цар чулоацам вахарах дIакъаьста хиларах. Марксистски-ленински теорен цхьацайола положенеш телхаеш моттигаш я.

Надтеречни районе юкъера а лакхера а дешар ховш 300 специалиста, хIаьта обществон член 72 саг мара вац. Дика болх беш бац обществон членаш бола нохчий. Лекционни пропаганда производствона гаргазза яц, лекцеш кIезига еш промысле, совхозий отделенешкеи фермашкеи.

Къамаьлаца лелаю пропаганда, цун еррига формаш: лекцеш, докладаш, беседаш, консультацеш, хаттарийи жопийи вечераш кердача лагIа тIа яханза яргьяц. Къахьегамхошта дукхагIа еша еза дика кхетаеш йола лекцеши докладаши, вай мехка коммунизм хьалъяра бокъонца йола перспективаш нах тешаргбола а цар безам тIаоттийтаргболаш а гучаяха еза.

Идеологически балха беррига низи торонаши болх беш хила а еза. XXI-ча съезда исторически решенеш —коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккхача программах йолча пропаганда хьакъехьа Н. С. Хрущевс доклада тIа оттадьча теоретически дешай кIоаргга уйла яра, ворхI шерара план ханал хьалхагIа кхоачашъе лоаттабеча къовсама тIаерза е еза. Къаьстта теркам тIабахийта беза хIара завода, колхозо, совхозо, хIара фабрико, стройко, районо республико 1959 шерара план — семилеткан хьалхарча шерара план кхоачашъе нах оарцагIа бахара.

Партийни пропаганда декхарийла я кхалкъа политически кхетам а къахьегама хьинар а тIа-тIа дукхагIа лакхде, коммунизм хьалъеча къахьегамхой дегаш ураувтташе, моллагIча посте вале а, хIара советски саго ше денна хьега къа коммунизм бахьан лоаттабеча юкъерча къовсамца дувзаргдола, цу къовсама визза доакъашхо шийх цунна хетаргвола уйла чуйоссае. Пропаганда декхарийла я къахьегамхой коллективизма, къахьегам безара уйла йолаш, социалистически интернационализмани патриотизмани уйла йолаш, коммунистически гIулакхаш доахкаш кхетабе а кхебе а.

Идейнии политическии хьакъехьа коммунисташи парте боаца активисташи кхетабеча боккха лоархIам болаш да партийни просвещенен дешар. Цхьабакъда, республикерча партийни просвещенен массайолча кружокашка дика вIаштIехьа даьккха латтац из. Цхьаболча пропагандисташа шоай болх алхха наха газеташ цешарца дIакхухьаш моттигаш я. Занятеш йохаяь моттигаш кIезига яц пропагандистий бехкаш а нах тIа ца бахкарах а.

Политически агитаци — къахьегамхой коммунистически уйланца кхетабеча, нахацара партен бувзам чIоагIбеча, партен политика хьехача, партени Советски правительствони тIахьехамаш а решенеш а кхоачашъе нах оарцагIа боахача эггара чIоагIагIа лоархIам бола средство я. Политически агитацен кертера гIулакхаш да: идея лакха хилар, бакъдар а таханара дар а дувцар, хаьдда кIама довзийтар. Пропагандисташ агитаторашн декхарийла ба политически агитаци вахарца, боахама-политически декхарашца айхха ювза, партени Советски правительствони чура а арара а политика къахьегамхошта дIайовзийта, халкъ демократен, машара а социализма а лагера мехкаша даьхача толамех дувца, тIом хьоабе гIертача империалисташа леладу тийшабалхаш гучадаха. Агитаторий декхар да — къахьегамхошта общественни рузкъа лорадара оамал Iомае, СССР-а халкъий доттагIлен уйланца, советски патриотизма уйланца уж кхетабе.

Дукха ха йоацаш хиннача художественни самодеятельноста республикански смотро хьахьекхар культуран цIеной, клубай, кхыча культурно - просветительни учрежденей болх лоархIам боллаш тоабалар. Цар бу болх халкъа боахама декхараш кхоачашдара хьашташта тIабецабарах латт декхар.

Партен идеологически балха юкъе наха юкъе беча политически балха лоархIамера средство ше хиларах тарра къаьстта, сий дола моттиг дIалоац коммунистически печато. Советски Даьхе бахьан кIаьд ца луши шоаш кхо ца беши къахьегачарех — вай сий долча болхлой классах, колхозни ахархоех, халкъа интеллигенцех чулоацам болаш а безам тIабохийташ а лувца.

Нефтяникаш, ялат доаккхараш, машинаш ераш, жа леладераш, болхлой, колхозникаш, Iилман, техникан, культуран нах, уж ба, цар къахьегам ба вай мохк дIахьалхашка кхувлараш, историен кхел къоастаераш, истори хьадераш, уж ба вай пресан турпалаш, безам тIабохийташ а кIоаргга а царех язде декхарийла я печать.

Цхьабакъда районни, кхыметтел республикански газеташа кхоачамкхилалл теркам тIабахийтац ханнахьа наха юкъе беча партийно -политически агитационнии балха. РСФСР-а Лакхехьарча Совегеи моттигашкарча Советашкеи хоржамаш хулача хана печата тIа еша йиш хулар агитационнии кхетамеи балхах язъяь безаме заметкаш. Хоржамий кампани дIа ма яьлланге а, газетий оагIонаш тIара дIаяьлар агитационни кхетама балха опытах язъяь корреспонденцеш. Вай печата сий дола декхар да — хадданза болх беш йолча агитпункташка хьожаш хилар, агитколлективай болх мишта лел хадданза ховш хилар, цар шоай болх тоабелга вIаштIехьа дакхкар.

Коммунистически партес вай шевар а кийчваьв коммунизм хьалъяра кIоаргга, Iилманца оттаяьча программаца, дIахьалха бодаш бола къаьрга никъ а хьийхаб вайна. ХIанз дош идеологически фронта болхлошка да. Семилеткан Iалаьмате йоккха программа толамца кхоачашъяр дуккхача даькъе миллионаш болча къахьегамхошка партен сийлахь-йоккха программа дIайовзийта царна харах а тийша хургда.

Б. ГАБИСОВ,
ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандани агитацени отдела заведующи.

Грозне общественни порядок лораеча дика дакъа лаьцача болхлошта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ялара хьакъехьа

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Грозне общественни порядок лораеча дика дакъа лацар бахьан долаш Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла укх болхлошта:

1. **Абдуллаев** ГIаламата Ахьмада — Грознерча пенсионера.

2. **Баршинский** Георге Георгена— Грознерча наха юкъе болх беш йолча Нохч-ГIалгIай АССР МВД отдела инспектора.

3. **Деребизов** Константина Валентина — «Старогрознефть» яхача НШУ скважинашта ремонт еча центральни конторан директора.

4. **Кеворков** Эммануила Христофора — Грознерча къахьегама ветерана.

5. **Старченко** Кирилла Виктора— Грознерча № 1 йолча дедома шофера.

6. **Юнусов** Махьмада Султана — Грознерча крекинг-завода коксовщика.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **И. АЛМАЗОВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь **М. КОМАРОВ.**

Грозный, 1959 ш, 23 май.

Дика къахьегаш я Сараев Николайс кулгалдеш йола сомий бешамаштеи зизаштеи гIулакх деш йола Горзеленстрой треста бригада.

СУРТА ТIА: сомий гаьнашта моторацa болх беча опрыскивателаца молхаш тохаш воал Сараев Николай.

И. Плиева сурт

Наха гIулакх ду зIамига саг

Эккажкъонгий - Юртарча клубе цхьаболча наха къаракъ меле беха а бехе бIеха мотт бувцаш, гIаьле увзаш, тугаш тувсаш, вIаши къовсамаш доахаш гIараш еш цхьа ха яр. Кхетабе хала дар цу хана хьокхача кино чулоацам.

Из дар, дуккагIа долча цаькъе клуба чу беча культуран балха йиз-за терко ца яр а ший лерттIа из болх лелабе саг ца хилар а бахьан долаш.

Кино наггахьа мара хьокхацар, клуба пенаш плакаташ, лозунгаши, портреташ доацаш даьсса дар, библиотека яцар, газеташ, журналаш хилацар. Каст-каста хувцалуча клуба заведующеша цу балха гIайгIа яцар.

Цхьабакъда, гIулакх тоаделар клуба заведующел Гогиев Ваха эттача. Эккажкъонгий-Юрта вовзаш хьаьнал, безаме, хьинаре, наха дукха везаш саг ва Ваха. Ше клубе болх бу дукха ха еце а цикка эргабаьккхаб цо из болх. ХIанз паргIатта кинога хьажа а, сатийна салаIа а йиш я къахьегамхой клубе. Цар сатем бохабац хIанз саго. Атта вIаштIехьдаланзар Гогиева иштта болх тоабе. Ший ерригa уйла, церрига хьинар цу балха тIадерзадаь халонаша юха ца тохаш дIахьу цо ше балха венача хьалхарча дийнахь денз дIаболабаь никъ. Кино а хIанз хан-ханнахьа хьокх, цунга хьожараш а дуккха дуккагIа ба, цо оттаньча порядкага а баьнна-наб нах.

Иштта сатийна культурно шоаш салоIийта IалашдарахI баркал йоах Эккажкъонгий-Юртарча наха клуба заведующена Гогиев Вахийна.

I. КОСТОЕВ.

Къилбаседан Кавказа республикашкарча композиторий творчествога хьажар

Черсий - Балкхарой, Къилбаседан ХIирий, Нохч-ГIалгIай, Дагестана музыкальни вахар чухь IалаьмаТе боккхача лоархIаме хиларца белгалбаьлар укх шерара май бутт. Автономни республикай культуран министерствошца цхьана РСФСР композиторий Союза оргкомитето хьажа оттаю моттигерча композиторий творчество. Нальчике кхаь дийнахьа хьожаш а ювцаш а лаьттар Черсий-Балкхарой композиторий дикагIа йола произведенеш, цул тIехьагIа Къилбаседа-ХIирашкахьа бахар оргкомитета членаши вошал долча республикай делегацеши. Цига а лаьрхIа ла а дийгIар йийца а йийцар хIирий композиторий произведенеш.

Самара дийнахьа Грозне Нохч-ГIалгIай драматически театра цIеношка вай республикан композиторий музыкальни произведенешка ладувгIа а хьажа а болабелар. Цу хьажа хетаяь торжественни заседани хьайийлар Нохч-ГIалгIай АССР культуран министр волча В. Татаевс. ВIашагIкхийттача наха безаме тIаийцар цIи хеза бола композитораш А. Новиков, В. Мурадели, К. Массамитинов, М. Чулака, В. Фере, ССКП обкома хьалхара секретарь А. Трофимов, Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета председатель М. Гайрбеков, Черсий-Балкхарой мехкареи Къилбаседан ХIирашкахьареи яьхка делегацеи.

ВIашагIкхийттача нахага ше къамаьл деш СССР композиторий Союза оргкомитета председателе А. Г. Новиковс дийцар композиторий декхар вахара гаргагIа хилара хьакъехьа, халкъа дуккагIа эшаш йола произведенеш хьаелга хилар, шоай творчествоца вай ханарча сага оамалаш дIайовзийтилга хилар.

Нов. Новикова къамаьл чакхдаьнначул тIехьагIа произведенешка ладувгIа болабелар. Республикерча музыкальнии хоровойи коллективаша лекхар Нохч-ГIалгIай АССР композиторий ашараш.

Селхан сайрийна 8 сахьат даьча Нохч-ГIалгIай драматически театре дIахо дихьар хьожилга.

Дунен халкъашта юкъера гIулакхаш

Барта дахкара дола керттера гIулакх

Ши кIира да кхыча мехкащцарча гIулакхий министрий совещане Женеве болх бу. Переговораш еча дакъа лоацаш хиннарий наькъаш къаьгга белгалдаьлар цу юкъа. Керттера дош къоастадара—бокъонца йолаш йолча германски шин пачхьалкхенца сихагIа машара договор дара тIабода «Ниъ державо доаггIаш дола гIулакх ду». «ВIашагIъийна немецки комитет» юллилга дувцаш долча «II-гIча даьккъа» разделе бувца болалу немций. Цхьабакъда цига а хийра йоах ГДР, ФРГ 25 викал юкъеводача цу комитете ГДР 10 викал мара хила везац а яхаш. ТIаккха-м, машар бергбола а Малхбузехьареи Малхбоалехьареи Германи вIашкаозаргIола а орган ца кхулаш, «шийла тIом» хьебергбола керда герз хург ма даргII цар ювцача комитетах.

Германски дош къоастаделга аттача ца а доаккхаш, тIехьатетт малхбузехьарча плано. Ше латтачара дIа-юха яла говра йиш хургIоацаш, цунна хьалхашкахьа гIудалкх оттаяр санна долча Іовдалча гIулакха тара да из.

Цудухьа хаттар доагIа: шоай «комплексни план» тIаяхьача хана фу дага долаш яр малхбузехьара державаш? Цу хьакъехьа укх денношка Н. С. Хрущевс аьлар, малхбузехьара план шоашта ховшшехьа а чоалхане оттаяь а Советски Союзага цIенхаштта критика а яйта, цул тIехьагIа барта ягIац аьнна из бехке е лаьрхIа оттаяь а я.

Шоаш цига кхача гIерташ хилар укх тIеххьарча деношка къаьстта дика хьахьокх боннскии парижскии дипломаташа. «Дейли экспресс» яхача английски газето белгалду, «малхбузехьарча немцаша мамогга оагIув хьаллоацаш вола Кув де Мюрвиль эггара калургIоацаш болча доакъашхоех ва совещане», яхаш, хIаьта «Дейли мейл» яхача газето хьахойт: «Кув де Мюрвиль хьалха малхбузехьарча Германе Францен посол хинна хилар. Цун лоархIам белаш. КIезигагIа баранта тоамбар дувцаш дIаьха къамаьлаш де говза волчоа тара дар хIанзалца цо кIезига-дукха Женеве даь къамаьлаш».

Цхьабакъда цу тайпара «говзалаши» цу тайпара «искусствои» яц Женевски совещане дакъа лоацаш баранкара халкъашта эшараш. Женеве хьаькъал котдалар да царна дезар, ховшшехьа хьадаь «шоадамаш» хьадаста никъ лургболаш, лоархIамегIа долча цешашта, къаьстта Германеца машара договор дара деша барта доагIилга IалашцергIолаш йола котало ялар да царна ловр. «КIезигагIа баранта тоамбар дувца говза хилар» а доацаш, Женеверча совещане даьжа лоацаш барий барт вIашагIкхетилга а наькъаш гаргаозилга а да дунен тIарча адамаша Малхбузерча викалашкара хьадехар. Вай мехках лаьца аьлча, цо хьалхагIа а санна, шийна могар ду Женевски совещани дикаца чакхъялийта тIерташ.

ПАНАМЕРИКАНИЗМ МАССАЗА А САННА ЙОХАР

Женеве вIашагIкхийттача кхыча мехкащцарча гIулакхий министрий совещанеца церригача дунен тIарча халкъий сов чоагIа хьашт хилар бахьан долаш, дукха ха йоаццаш йистеяьннача Буэнос-Айрес яхача аргентински столице хиннача дунен мехкашта юкъерча цхьаькха совещанена тIера уйла яьннаяр. Ювцар я американски континента юкъеболагIача ткъаь мехкаца США-с леладеча экономически гIулакхашта хетаяь йола «21 мехка комитета» совещани.

Латински Америкерча мехкашта тIаккъаьча экономически халонаш кхы а совъяьннача хьалашка хилар из совещани. Духхьал ца мехкий экономикан хьал дувца аьнна хетаьча приложене тIа «Нью-Йорк таймс» яхача газето яздора: «Латински Америкера хьал воча доалаш латт», «экономически халонаш совъювлаш латт»: «укх итт шера эггара халагIа дола шу», «бюджеташ дефицитаца нийсъю». Цу газето яхачох, Латински Америке дахача халкъашта хов шоашта тIаена къел мичара енай. «Латински Американ массайолча моттигашка Вашингтона политиканна духьалара болам гIатташ латт», яхаш язду «Нью-Йорк таймсо».

Буэнос Айресера совещани вIашагIтехаяр Латински Америкерча мехкий экономически хьал тоадара бокъонца динза даргдоацар де деза яхача цу районерча гIозараша ца буташ. Бразильски президент волча Кубичека яхачох, «экономически дешаш къоастаде а Латински Америкерча дукхагIа долча мехкашта тIаккхьаьча къел дIаяккха а» лаьрхIа хиннa соаххa шу чакхдоаллаш Бразилен правительствос хьалхатетта программа кхочушъяра цаI церг ма дий аьнна хийттадар цу совещане. Цхьабакъда из тайпа гIулакх США-на хьашт долаш дац. Цудухьа цо даь гIулакх, массаза а санна «Іомае еза», таккха еза» яхаш йола резолюцеш могa а еш, Кубичека программан хьакъехьа конференцега къоастам ца байтилга дар. ХIаьта а шоай монополей аьттув баккха-м хьежар США-н викалаш. Цар шоашта хеттача тайпара чакхдаьккхар американски мехкашта юкъе экономика дегIайоалаяра планах йилла лаьрхIача банкана США-с тIахьожам лоаттабелга. Из фу тIахьожам ба ховргда чилийски конгресса депутат волча Кадемарторе даьча къамаьлах. Цо аьлар укх дешашца: «Латиноамерикански мехкашта ВIашагIкхийттача Штаташа телаш дола декхараш, цу мехкашта цхьаккха пайда хулаш дац».

Латиноамерикански мехкашкара экономически хьал тоадара цаI динза дарг ца хилар дийцар совещане Кубан премьер-министр волча Фидель Кастрос. Цо белгалдир Латински Америкерча бахача наьха вахара боарам США-арча вахара боарамал 6-зза лохагIа хилар. «Латиноамерикански мехкий экономика айе еза чурча рузкъаех хьаIайначун чотах, — аьлар Кастрос, — уж хьаIоалургдар, нагахьа санна духьале йоацаш шоай товараш лерттIача комерчески маьхех царга дохкийтаре. «ХIаьта а дог дилла хьашт дац, — аьлар Кастрос. — ВIашагIкхийттача Штаташа дергдац из хIама».

Цигача Кастрос хьалхашка оттайир Латински Американ экономика дегIайоалаяра итт шера 30 млр. доллар дIахецаргдола программа. Цхьабакъда США-с тIаэца тиганзар из. Кубан предложенешта раьза доацаш хиннача США-н доккхийча гIозараша «кхоачашъе тарлургдоацаш» а лаьрхIа, харцийр уж, яхаш яздора американски печато.

США-н политиканна совещане яь критика дуккха а чIоагIагIа яр, хьалхагIа хиннача из санна йолча конференцешка яьчарел.

США-неи кIезига дегIадаьхкача мехкаштеи юкъе барт ца кхеташ хилар къаьстта чIоагIделар совещани йистейоаллача хана, Латински Американ паччахьалкхенашкара экономически хьал тоадара корта а болаш гIулакх де США-н безам боацилга хайнача хана. Кубани, Мексикани, Чилени, Уругваяни делегацеша кулгаш язде тиганзар тIеххьара совещани йистейоаллаш оттаяьча декларацена, шийна хьалхашка лаьтта декхараш цо кхоачащдаь ца хилар дIа а хайташ. Из бахьан долаш, цхьаккха кулг яздe ца дезаш йола массане юкъара коммюнике оттайир совещани вIашагIтеха хиннача американски организатораша декларацена меттел.

Буэнос-Айресе хиннача совещане цIаькха а хьахьекхар панамериканизм йохартхилар. Цо хьахьекхар, Латински Американ мехкий, США-н монополеша дунен тIарча вокх мехкех шоаш хьахоададаь лоаттаделга дIадоаккхардолча наькъа тIа, шоашца цхьатарра а вIаший тIойле хургIола а гIулакхаш леладе кийча йолча паччахьалкхенашца бакъахьара гIулакхаш леладергдолча наькъа тIа даьлча мара шоай экономика дегIайоалае а чIоагIье а йиш хургIоацилга.

И. ЛАПИЦКИЙ.

Идрис Базоркин.

КИНОПОВЕСТЬ

(ДIахододар. Хьалхарчунга №№ 32, 33, 37, 38, 40, 41, 42 хьажа).

ФРУНЗЕНСКИ вокзалерча перроне дукха нах ба. ЙIайха я. Наха тIадувха берзкъаш сийрда да. Китайски зонтикаш, зизаш да массанахьа а гуш. Йиш я хозаш. Махьмуд догам даь даьре кочи аьшк техаь шув баькха хачии а ювхаш ва. Фетрови кIай кий а туллаш, кIай туфлеш а ювхаш ва из. Цунна уллув я къона хоза кхалсаг. Царна гонахьа лувш а белаш а дуккха нах ба. Массанега а зизаш да царга.

— Ва нах, фуд оаш леладер! — йоах вела а велаш Махьмуда. — Александровича накъа даьхкад шо, е са къаьнача нохчочоа накъа даьхкад шо, Ер зизаш сенна денад оаш?

— Айяхь! Из нохчо кIеззига а хьона тара вале, зизаш новкъа долаш-м хургвац хьона из! — яхаш кIаж ухаш ел, Маринка.

ЦIер-машин хьакхоач. Гой ер я-кх из, № 5 йола вагон а. Махьмуд ведда вахе вагона чуэккх. Коридора чу — Іалисултан. КIай, тессаь мекхаш, лакха Іаьржа элтара кий. Коча кIалхара холуш да цун гIийла баламаш.

— Дади! — аьле даьна дIатIахьед Махьмуд. Ший воI мархIа веллаь йоаккхача цхьан кIеззигача хана кIаьдлу цун юхь. Махьмуда доттагIаша го бу царна:

— Марша воагIалва хьо, воккха сагI — яхаш, гIадбахача, дикахетар хиннача наьха гIараш я хьахозаш.

Іалисултан куро перрона тIа IокIалвоал.

Махьмуда юхха лаьтта кхалсаг эхь хеташо Іалисултана дIатIайода. Воккхача сага мархIа а ийккхаь, наькха тIа корта булл цо.

— Сона-м дага мича йоагIа ер?. Малай ер? — яхаш Махьмуда бIарахьеж да.

— Из-м... хьа нус я из-м... — йоах Махьмуда лаьтта бIара а хьежаш.

Воккхача сагo баламашка гIолла мархIа йолл нус.

— Дика болх ба, — йоах цо чIоагIа раьза а хинна. — Ираз долаш Іоза яхийла ер...

Ена хьаотт кхоъ «Победа». ЧIоагIа хамбеш ва Іалисултан цу гIулакха

— Бикатуга фу хьал да, мишта йоал из, Мумийгара фу хабар да? Сона-м цхьаккха а хIама мича хов царех! — яхаш хаттараш ду Махьмуда, да а йийца машина ше дIатIаводдашехь а.

— ЦIагIа дувцаргда из, — аьле, хаьда жоп ца луш вут из Іалисултана.

Эггара хьалха Маринкас а дохкаш, воккха саг вагIача машина чу дIачудехк массане а шоашкара зизаш. Іалисултан вела а къежаш, веррига зизаша хьела а вав вагIа. Машинаш городе гIолла масса йолх. Іалисултана Махьмудаген цун сесагаги лорадеш дIалу зизаш.

— Веннача сага дер ма дий оаш сона даьр-м! — яхаш бегаш бу цо.

ДОККХА цIа. Гергача истола гонахьа шуна хайша багIа Іалисултани Махьмуда доттагIийи. Махьмуди цун сесаги Іоховшаш бац, ура а этта хьаьшашта гIулакх деш ба уж.

ХьалгIотт Маринка:

— Оаха лоархIаш вола воккха сагI Тхона, Махьмуда доттагIашта, из а хьо а чIоагIа дукха деза. Хьа моаршалла а, тховсара Махьмуда дергдола халхар дика чакхдалда аьнна а дIамаргда вай. Тхо дерригаш а балетера нах, тахан Махьмуд дагавоаллаш хургда, хIана аьлча тховсара духхьашха воал из съезда делегаташка халха!

Хьаьшаша пелаш вIашагIтох, цхьабакъда, тIадам юхе ца буташ, цIендаь ший пела дIа а менна, лоа санна кIай цергаш гуча а йоахаш, хIанз елаш йолча Маринка мара, цхьанне а хайра чхьагIар малац.

— Воккха сагI! Вайга шиннега мала йиш я хьона. Вай тховсара халха довла дезаш а дац, хIаьта саррахьа дар сона хьоца халха яла, дог гIоздаьнна латтар! — йоах цо.

— Баркал, баркал хьона, Биба. Из-м деррига хьогара да! — чIоагIа раьза волаш цун кулг ший бе тоIа а даь, Махьмуд ведда дIавода.

Из ше кийчлуш долча цIагIа ва. Цхьаь. Ка техаь тIера кхоллар Іо а даьккха, гIанда тIа Іо а хайна, кулгашта корта IотIабулл цо...

ЧIоагIа гIозваьнна а волаш хьачувоал Кирилл Иванович.

— КIант ва, кIант!

ДIагIа а вахе Махьмуда корта хьалъайбу цо. Махьмуда бIаргашка хий кхехкаьд...

— Фу даьд хьона?

Махьмуд йист хилац. ТIаккха халла саметта а доаладийя оал цо:

— Воша тIем тIа вийнав... Ах шу дала доал нана дIаяьнна а... ХIаьта со халхар... халха вувлаш лел...

— Хьан аьннад хьога из! — хетт чIоагIа васс хиннача Кирилл Ивановича.

— Дас аьннад! — йоах шорттига Махьмуда. Юха а кулгашта IотIа булл цо корта. — ХIанз цхьаь дисаьд сон воккха саги... — балма тIа гIолла кулг хьекх цунна Кирилл Ивановича.

— Артист цIаккха а хургвац, Махьмуд, цхьаь! — йоах цо. Махьмуда корта хьаайбича, цунна шийна гонахьа бIаргагу Тина, Бибисара, артисташ, болхлой, шийга дена халахетар Іаткъаш йола цар дика юхьмараш. Махьмуд сапаргIата воал.

Берригаш дIа-юха а тетташ хьийдда цIагIа чуйоал Марина. ЙоагIашехь а Махьмуда мархIа а ийккхаь, чIоагIа гIоз а яьнна йоах цо:

— Хой хьона, хьай дас фу йоах?! — « Нагахьа санна итт воI са хилча, цу иттанех а артисташ хулийтаргвар аз!» — йоах-кх цо!

— Фу? Ишта-м аьнна хургдац?

Цкъарчоа жIарг техаь дув баа йоаллачох тара кулг ай а даь, тIаккха цIаьхха салют а денна йоах Маринкас:

— ЦIена пионерски дош да хьона цо иштта алар!

— Ишта-м аьнна хургдац?.. йоах юха а Махьмуда.

ХА ДIА МЕ ЙОДА, ТIА-ТIА ТЕШАМЕГIА ХЬАЛОАЦАШ ВОАГIАР МАХЬМУД БАЛЕТА ХАЛХАРХОЧУН СИЙ ДОЛА МОТТИГ

ЛЕКХАШ «Евгений Онегин» яхача операцара йиш я. Греминарцигарча бале халхабувлача нахах хьалхарча шиннех ва нийсача, лакхарча дегIара, кIайвенна «испански посол». Балам тIа гIолла Іотессаь, сигал бесса ордений лента а хьерчаш ва из. ЧIоагIа эзди кхувл цо шийцара кхалсаг. Хала да из Махьмуд волга ха...

Іалисултана лерге а яхе цхьа хIама оал Тинас, хIаьта вокхо ше кхетачох корта лестабу...

ЦХЬАННЕНА тIеххьа-тIехьа кхыяраш а лелхаш, гучалелх оперни спектаклех йола цIе, баьццара, сигал-бесса афишаш.

Рахманинова музыка я локхаш.

Театре дIачувоаллача метте доккхача илга тIа яздаь латт «Алеко». Зрительни зале баьде я. Чаьтарашкара иллеш да доахаш. Сцена тIа — чаьтараш, цыганаш. Бетта кIал гIолла лелаш морхаш я. Сакъердам болалу. Айьеннача метте багIача наха тIагIолла тоссавенна тIех а вахе, Іалаьмате хоза цыганий йоI йолча оагIорахь, тамашне чIоагIа халхаоал цхьа къона цыган...

— Из а Махьмуд ва хьона!—йоах шорттига Іалисултанага Тинас.

ЮХА А афишаш: «Челпон», «Раймонда», «Лебединое озеро», «Доктор Айболит» «Красный цветок», «Эсмиральда», «Тарас Бульба», «Спящая красавица», «Бахчисарайский фонтан»...

Фойе чу баьде я. Спектакль йолаялалехьа малахитови бIоагIашта юхе гIолла тIех а бувлаш, дIаухаш зрителаш ба. Гаьнарча саьн чу Іохайша багIа Тинаи Іалисултани. Тина воккхача сага цхьа хIама дувцаш ягIа. ТIехь-тIехьагIа нах гаьнбоалаш, нийлхлуш санна хет Іалисултана. Тинас дувцача хабараша дийн а беш, ший халхарашца Махьмуда хьабаьнах, гIанахь санна, духьал увтт Іалисултана: «Кудаке... Капитони... Злой гений... Боб... Клод... Тарас.., Дехки дIадежаь йолча ший пошта тIа а ягIаш Неистовая Карабос...»

— ХIаьта Махьмуда эггара дуккагIа еза роль малагIа я, аьлча, — хьахоз йоассаеннача фойе гIолла дIаболхача хана Тинас Іалисултана дувцар,—из я... — цу хана зрительни зала наIарах дIачу а баьле, ужаш къайлабоал...

(ДIахододар хургда).

Спорт

10-ча май денз 24-ча май кхачалца тха института факультеташта юкъе спартакиада чакхъяьлар. Цу спартакиаде дакъа лаьцар института футболисташеи, волейболисташеи, шахматисташеи, баскетболисташеи, легкоатлетташеи спортсменаша-борецашеи, топаш еттарашеи, боажах ловзарашеи, гимнасташеи, тенисах ловзарашеи, шашисташеи.

Эггара хьалха судьяс старт елар бIаь метр бовда аьнна. Цига хьалхара моттиг яьккхар Мамуловс (12 секунд). ШоллагIа моттиг яьккхар Дадаловс (12,01 секунд), хIаьта лакхал тоссаваларах хьалхара моттиг яьккхар Лапина (1 м 65 см), шоллагIеи кхоалагIеи моттиг йийкъар Котиев Хьусенеи Дукузов Сулейманеи (1 м 60 см).

Иштта спорта тайп-тайпарча ловзарех дика хьокхамаш даьхар студенташа-спортсменаша А. Дзагиевс, М. Чахкиевс, Б. Пешхоевс, Космачевс, Таддиевс, иштта кхыбараша.

Волейболах ловзача командни хьалхле яьккхар М. Чахкиев капитан волча командас, хIаьта баскетболах лейзача котъяьлар У. Мамилов капитан вола команда.

М. ЦУРОВ,
Нохч-ГIалгIай пединститута студент.

☆ ☆ ☆

Дика оттабаьб спортацара болх Грознерча Нохч-ГIалгIай педучилище. Дукха ха йоаццаш Орджоникидзе цIерахча стадионе училищерча курсашта юкъе соревнованеш хилар. Цига даьжа лаьцар 243 саго, хIаьта царех нийсса аханел дукхагIа кхалнах бар. ЧIоагIа доккхал де мегаргдолаш гIулакх да соревноване гIалгIайи нохчийи мехкараша дакъа лаьцар.

А. ЭШТИЕВ.

28-ча мая: 7.20 — «Хлми»—беседа (эрсий мет.); 8.20 — «Дешара шу дика чакх а доаккхаргда, кердача дешара шерага дика кийчо а ергья» статья (нохчий мет.); 8.35 — «Сердало» газета обзор; 8.50 — информацеш; 9.00 — лоалахой музыка; 17.00 — «Радио чу культуран университет» передача (эрсий мет.); 17.20 — «Дукха шура мишта йоаккхаргья» беседа (гIалгIай мет.); 17.35 — «Моттигерча композиторий ашараш»; 18.00 — «Грозненски район ворхI шера чухь» передача; 18.20 — керда хоамаш (эрсий мет.); 18.40 — «Бахача наха дика квартираш» передача (нохчий мет.); 19.30 — керда хоамаш (нохч-гIалгIай мет.)

29-ча мая: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.35 — «Доярка Аушева Соня» очерк (гIалгIай мет.); 8.50 — информацеш; 9.00 — РадиоладувгIархой концерт; 17.00 — «Грознен предприятешка автоматизации механизации» беседа (эрсий мет.); 17.20 — «ХьажкIаш лелаю дешархой бригада» передача (гIалгIай мет.); 17.35 — концерт; 18.00 — «Пионераштеи школьникаштеи» передача; 18.20 керда хоамаш (эрсий мет.); 18.40 — «Партен XXI съезда решенеш нахага дIайовзийтара опыт» передача (нохчий мет.); 19.30 — керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи мет.).

30-ча мая: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — Пионераштеи школьникаштеи передача (нохчий мет.); 8.35 — «Наб ца кхетар» беседа (гIалгIай мет.); 8.50 — информацеш; 9.00 — концерт; 17.00— «Къахьегами спорти цхьана гIа боахаш да» передача (эрсий мет.); 17.20 — «Коммунизм хьалъяра болча къовсаме кулгал ду низ ССКП я» беседа (гIалгIай мет.); 17.35 — концерт; 18.00 — керда хоамаш; 18.15— «Халкъа творчество» (эрсий мет.); 18.40 — «Сатирически журнал» (нохчий мет.); 19.30 керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи мет.);

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре
Йоккха зал — **«Сега кхел».**
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Сега кхел».**
Долалу: 8.30, 10.30, 1, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2 — **«Даь сесаг».**
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — **«Даь сесаг».**
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре
«Сега кхел» — Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
Ахкан зал **«Йижарий»** 1-гIа сери.
Долалу 7.50, 9.50.

Городе Грозне, Спартака улицагIа, 50, кв. 34 вахача гр. **Поляков** Иван Михайловича г.Грозне, 1-гIа Куринская улицагIа, 44 яха **Фомина** Нина Серафимовна йитарах дола дош суде деннад.
Дош дувцаргда г. Грознен Ленински районерча халкъа суда 1-ча участке.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица 23. **ТЕЛЕ ФОНАШ:** редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехкто кхама секретара — 2-25-72; корректорске 2-30-91; партийни вахареи экономикани отделий — 2-25-72.

СФ01298. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 3281.